

**Preventie van seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag
binnen de Rooms-Katholieke Kerk en aanpak herstel, erkenning en
genoegdoening 2010-2015**

**Rapportage Nederlandse Bisschoppenconferentie en Konferentie
Nederlandse Religieuzen**

September 2015

Inhoud

1. Vooraf	2
2. Samenvatting	4
3. De situatie vanaf 2010	6
3.1 Klachtenprocedure en een compensatieregeling	6
3.2 Gezamenlijk optrekken van Bisschoppenconferentie en KNR	8
3.3 'Contactgroep' voor het oplossen van stagnaties in samenspraak met slachtofferorganisaties ...	8
3.4 Voorzittersoverleg en implementatie '0-meting'	9
3.5 Oplossingsgericht	10
3.6 Mediation (Beheer en Toezicht)	10
3.7 Open en transparante communicatie	11
3.8 Einddatum voor het indienen van klachten betreffende verjaarde zaken en tegen overleden personen en de geleidelijke afbouw van het Meldpunt	12
3.9 Geweld (Commissie HEG)	14
3.10 Slotactie	15
4. 2015: Preventie en aanpak van grensoverschrijdend gedrag	16
4.1 Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag en de Gedragscode Pastoraat	16
4.2 'Essential norms'	17
4.3. Hulpverlening	17
4.4 Preventie	18
5. Overlegvormen en gesprek	21
5.1 Gesprekken van slachtoffers en de RK Kerk	21
5.2 Tweede Kamer en Minister	22
6. Invloed van slachtofferorganisaties	23
7. Ervaringen van de bisdommen 2010-2015	24
7.1 De zittingen van de Klachtencommissie als bijdrage aan herstel en erkenning	24
7.2 Mediation binnen Beheer en Toezicht als bijdrage aan herstel en erkenning	26
7.3 Overige contacten met slachtoffers van seksueel misbruik	26
7.4 Preventie van seksueel misbruik en de Gedragscode Pastoraat	27
8. Ervaringen van de ordes en congregaties 2010-2015	28
8.1 Ervaringen met het Meldpunt Seksueel Misbruik in de RK Kerk, Klachtencommissie, Compensatiecommissie en Platform Hulpverlening als bijdrage aan herstel en erkenning	29
8.2 Mediation binnen Beheer & Toezicht, drieluik herstelbemiddeling en anderszins	29
8.3 Overige contacten met slachtoffers van seksueel misbruik	30
8.4 Preventie van seksueel misbruik	31
8.5 Seksueel misbruik door religieuzen in het buitenland, aantallen en handelwijze	32
BIJLAGE - Het Voorzittersoverleg	34
BIJLAGE - Overzicht adviezen 0-meting	37
BIJLAGE - Overleg Tweede Kamer over seksueel misbruik RK Kerk	39
BIJLAGE - Overzicht van gezamenlijke persverklaringen en gezamenlijke berichten van de Bisschoppenconferentie en de KNR (2010 - 2015)	40
BIJLAGE - Contactgroep ontmoetingen en vergaderingen	42
BIJLAGE - Bijeenkomsten van religieuze instituten	43
BIJLAGE - Meldingen en klachten 2010-2015	48
BIJLAGE - Bouwwerk aanpak en preventie seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag	50
BIJLAGE - Aanbevelingen uit het Eindrapport van de Commissie Deetman (2011)	51

1. Vooraf

Sinds 1 mei 2015 kunnen meldingen van grensoverschrijdend gedrag in de Rooms Katholieke Kerk in Nederland worden gedaan bij het nieuwe RK Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag. Om mensen hierop attent te maken zijn een affiche en verwijskaartjes gemaakt, die via de bisdommen werden verzonden aan parochies en via de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) onder ordes en congregaties. Door middel van de affiche en de verwijskaartjes wordt onder meer gewezen op de website www.meldpuntgrensoverschrijdendgedragrkk.nl. Het hierop vermelde uitgangspunt luidt: "Het gedrag van degenen die pastoraal werkzaam zijn kan mensen inspireren en motiveren. Wanneer dat gedrag echter grenzen overschrijdt, kan het ook aanstoot geven en het geloof van mensen ondermijnen. Het bevorderen en handhaven van de sociale veiligheid in de RK Kerk is van groot belang."

Het nieuwe Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag brengt tot uitdrukking op welke wijze de Kerk anno 2015 omgaat met seksueel misbruik en welke maatregelen zij heeft genomen ter preventie ervan. Daaraan gingen vijf jaren vooraf, waaraan op een zeer intensieve wijze is gewerkt aan erkenning, herstel en genoegdoening voor mensen die in het verleden als minderjarige slachtoffer werden van seksueel misbruik door een medewerker van de RK Kerk. Het voorliggende rapport beschrijft welke stappen de RK Kerk zette in de periode 2010-2015, welke structuur werd ingericht en hoe samenwerking met vertegenwoordigers van slachtoffergroepen vorm kreeg.

Toen op 26 februari 2010 door berichtgeving via de NRC en Wereldomroep en andere publicaties met concrete verhalen van slachtoffers van seksueel misbruik op de minderjarige leeftijd duidelijk werd dat ook in Nederland decennia geleden binnen de muren van RK instellingen seksueel misbruik had plaatsgevonden, was dat voor de Bisschoppenconferentie en de KNR een schokkend gegeven. Ook in Nederland hadden medewerkers van de RK Kerk zich op een grotere schaal dan eerder vermoed schuldig gemaakt aan seksueel misbruik.

De aandacht in de media voor dit onderwerp was van meet af aan zeer groot. De eerdere berichten over misbruik dat in de VS en Ierland had plaatsgevonden, werden nu in Nederland overschaduwd door verhalen van -in het begin- de lotgenoten van de Salesianen. Slachtoffers kregen een gezicht en het ondergane leed was voorpaginanieuws. Het seksueel misbruik in de RK Kerk stond daardoor direct midden in de maatschappelijke en politieke aandacht. In de periode van 2010 tot medio 2015 zijn over dit onderwerp ruim 300 artikelen verschenen in de landelijke en regionale dagbladen NRC, Trouw, Volkskrant, Telegraaf.

Nu, ruim 5 jaar na deze publicaties, kan worden vastgesteld dat het onderwerp seksueel misbruik van minderjarigen een grote impact heeft gehad op de bisdommen, congregaties en ordes in Nederland. De situatie in 2015 is onvergelijkbaar met die in 2010. Seksueel misbruik is in deze jaren bespreekbaar geworden.

In het Onderzoeksrapport van de Commissie Deetman, dat in opdracht van de Bisschoppenconferentie en de KNR werd opgesteld, is het seksueel misbruik in kaart gebracht dat tussen 1945 en 2010 in katholieke instellingen in Nederland heeft plaatsgevonden. De Onderzoekscommissie deed aanbevelingen, die er onder meer toe leidden dat voor herstel, erkenning en genoegdoening voor slachtoffers van seksueel misbruik de onafhankelijke Stichting Beheer en Toezicht inzake seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland is opgericht. De aanpak waartoe de Bisschoppenconferentie en KNR besloten, kan door de aard en werkwijze met recht als uniek worden bestempeld. Onder de Stichting bevonden zich vier pijlers: het Meldpunt, de Klachtencommissie, de Compensatiecommissie en het Platform Hulpverlening. Door het Meldpunt werd de slachtoffers een plaats geboden waar zij met hun klacht terecht konden. De Klachtencommissie zorgde voor een objectief onderzoek van de klacht in onafhankelijkheid. Belangrijk is dat veel slachtoffers hierdoor de mogelijkheid hebben gekregen om het ondergane leed kenbaar te maken. Wat slachtoffers vaak tientallen jaren voor zich hebben gehouden, konden ze nu bespreekbaar maken en van de bisschoppen en hogere oversten erkenning krijgen voor dit leed. Dit werd met name mogelijk gemaakt doordat ook klachten tegen overledenen konden worden ingediend en klachten ondanks verjaring naar Nederlands en kerkelijk recht toch in behandeling werden genomen. Daarnaast werd het mogelijk via het Platform Hulpverlening te worden doorverwezen naar

gespecialiseerde hulpcentra en via de Compensatiecommissie een financiële genoegdoening voor het ondergane leed te ontvangen. Voor slachtoffers waren de behandeling door de Klachtcommissie van de klacht en door de Compensatiecommissie van de aanvraag om genoegdoening intensieve processen en de gesprekken met slachtoffers tijdens de klachtbehandelingen ook daarbuiten maakten vaak een diepe indruk op de kerkelijke vertegenwoordigers.

Sinds 2013 is er een maandelijks overleg tussen de voorzitters van de Bisschoppenconferentie, de KNR en de koepel van slachtoffers, KLOKK. Dit overleg, het Voorzittersoverleg, heeft een belangrijke rol vervuld om meer regie te voeren over de ontwikkelingen door gezamenlijk bestuurlijke vraagstukken te bespreken. Door het constructieve karakter van dit overleg kan open worden gesproken over verwachtingen en oplossingen. Vrij snel na het begin zijn korte verslagen van het overleg op de websites van het secretariaat van de Bisschoppenconferentie, de KNR en KLOKK gepubliceerd.

Het voorliggende document geeft aan wat er vanuit het perspectief van de Bisschoppenconferentie en de KNR in de afgelopen vijf jaar sinds de oprichting van de Stichting Beheer en Toezicht met betrekking tot de behandelingen van het probleem van het seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland is gebeurd. Deze reflectie is opgesteld ten behoeve van de laatste monitorrapportage van de heer Deetman die in de tweede helft van 2015 zal verschijnen.

Van belang is voorts de constatering dat er binnen de RK Kerk inmiddels ook maatregelen zijn genomen ter preventie van seksueel misbruik. De belangrijkste daarvan betreffen de eis van antecedentenonderzoek wanneer een medewerker van een bisdom, orde of congregatie een benoeming krijgt bij een andere instantie dan het eigen bisdom of de eigen orde of congregatie, en de eis van een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) bij een nieuwe benoeming of bij de aanname van kandidaat-priesters, -diakens, -pastoraal werk(st)ers en religieuzen, of bij de benoeming van bepaalde categorieën vrijwilligers, waaronder vrijwilligers die werken met minderjarigen. Met name de Gedragscode Pastoraat (per 1 juli 2014) heeft ervoor gezorgd dat het probleem van het seksueel misbruik tot in de haarvaten van de bisdommen, ordes en congregaties is besproken. De Gedragscode Pastoraat behoort tot de informatie die wordt aangereikt aan kandidaten voor het priesterschap, het diaconaat en het religieuze leven en kandidaat-pastoraal werk(st)ers. De medewerking van de RK Kerk aan de overheids campagne 'Seksueel grensoverschrijdend gedrag: Maak er een punt van' zorgt voorts voor een verdere agendering bij parochiebesturen in de RK Kerk.

Handelingen die tegen de Gedragscode ingaan kunnen worden gemeld bij het nieuwe R.K. Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag, dat per 1 mei 2015 is geopend. Alle parochies in het land en ook ordes en congregaties ontvingen een affiche van dit nieuwe meldpunt en informatiekaartjes om uit te reiken. Ook zijn vertrouwenspersonen aangesteld als contactpunt voor slachtoffers.

In deze rapportage komen twee lijnen samen: de situatie anno 2015 met een uitgewerkt preventiebeleid en de wijze waarop de RK Kerk in de periode 2010-2015 in de lijn van de aanbevelingen van de Commissie Deetman heeft gewerkt aan herstel, erkenning en genoegdoening vooral van seksueel misbruik dat in het verleden heeft plaatsgevonden

Het is de overtuiging van de Bisschoppenconferentie en de KNR dat de huidige inzet voor preventie van seksueel misbruik het sluitstuk is van het proces van herstel, erkenning en genoegdoening. Immers, voor mensen die in het verleden slachtoffer werden van seksueel misbruik moet duidelijk zijn dat de RK Kerk zich tot het uiterste inspant om te zorgen dat misdragingen die in het verleden hebben plaatsgevonden niet meer voorkomen.

De Bisschoppenconferentie en de KNR zijn de heer Deetman dankbaar voor de wijze waarop hij zich de afgelopen vijf jaren binnen het kader van dit streven verdienstelijk heeft gemaakt.

Kardinaal Eijk
Voorzitter Nederlandse Bisschoppenconferentie

Broeder Van Dam
Voorzitter van het bestuur van de KNR

2. Samenvatting

- Vanaf 2010 hebben de Bisschoppenconferentie en de KNR gewerkt aan erkenning van leed, herstel en genoegdoening. Oog voor slachtoffers is een eerste belangrijke leidraad geweest voor de RK Kerk. De juiste wijze om dit te doen -onder terecht grote publieke en politieke belangstelling- is een leerproces geweest voor de RK Kerk, dat plaatsvond in gesprek met slachtoffers en vertegenwoordigers van slachtoffergroepen.
- De Bisschoppenconferentie en de KNR richtten de nieuwe onafhankelijke Stichting Beheer en Toezicht in. Deze kreeg vier pijlers: Meldpunt, Platform Hulpverlening, Klachtencommissie en Compensatiecommissie. Hiervoor werden een klachtenprocedure en een compensatieregeling opgesteld. De Klachtenprocedure hield de mogelijkheid in om klachten in te dienen tegen personen die overleden waren en aangaande misbruik dat verjaard is.
- De RK Kerk heeft door het implementeren van de adviezen van de Commissie Deetman de aanpak en de preventie van seksueel misbruik structureel verbeterd. Voor het geval onverhoopt nog fouten worden gemaakt of zaken misgaan in de communicatie tussen slachtoffers en de RK Kerk, zijn er overlegstructuren waar belangenbehartigers van slachtoffers zaken onder de aandacht kunnen brengen van de Kerk, zoals de Contactgroep en het Voorzittersoverleg. Namens de Bisschoppenconferentie en de KNR kan dan geïntervenieerd worden in voorkomende gevallen.
- De bisdommen hebben in de periode 2010-2015 te maken gehad met 794 meldingen en 485 klachten (waarvan 337 klachten die zijn afgerond tot een advies, waaronder 2 schikkingen, en 146 klachten die nog in behandeling zijn bij de Klachtencommissie). De ordes en congregaties hebben in de periode 2010-2015 te maken gehad met 2.626 meldingen en 1.527 klachten (waarvan 851 klachten zijn afgerond tot een advies, daarnaast 10 schikkingen, en 666 klachten die nog in behandeling zijn bij de Klachtencommissie). In totaal betreft het voor de bisdommen en de religieuzen 3.420 meldingen, waarvan 2.012 klachten.
(Peildatum Beheer en Toezicht 9 juni 2015.)
- De Bisschoppenconferentie en de KNR hebben voortdurend het belang van gezamenlijk optrekken onderstreept en behartigd. De Bisschoppenconferentie en KNR voerden overleg waar dit nodig was, zowel op het niveau van de voorzitters (vragen van organisatorische aard) als binnen de Contactgroep (vragen aangaande stagnaties in de behandeling van afzonderlijke klachten door de Klachtencommissie).
- Door de uitwisseling van good practices, mede ook door positieve bemoeienis van slachtofferkoepel KLOKK, zijn de contacten tussen bisschoppen en hogere oversten aan de ene kant en slachtoffers aan de andere kant sterk verbeterd.
- De RK Kerk is in de periode 2010-2015 op verschillende manieren in gesprek geweest: met individuele slachtoffers en slachtoffergroepen, vertegenwoordigers van slachtoffergroepen, met de Tweede Kamer en de Minister van Veiligheid en Justitie.
- Op 19 november 2013 maakten de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR bekend dat er een sluitingsdatum zou komen per 1 juli 2014 voor het indienen van klachten inzake seksueel misbruik tegen overledenen en klachten betreffende seksueel misbruik dat verjaard is. Na het kort geding op 18 september 2014, dat werd aangespannen door het VPKK, was de uitspraak van de voorzieningenrechter van de rechtbank Midden-Nederland op 1 oktober 2014 dat de RK Kerk het indienen van klachten tegen overledenen en inzake verjaard seksueel misbruik mogelijk moest maken tot 1 mei 2015.
- Het rapport van de heer Deetman over seksueel misbruik van en geweld tegen meisjes (mei 2013) schonk aandacht aan de problematiek van slachtoffers die alleen leed hebben ondergaan door geweld en niet of in zeer beperkte mate door seksueel misbruik. In het najaar van 2013 werd de onafhankelijke commissie Hulp, Erkenning en Genoegdoening voor geweld

tegen minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland (Commissie HEG) ingesteld om de voorgestelde regeling uit te voeren. Het betrof hier minderjarige slachtoffers van excessief fysiek en psychisch geweld, die vielen onder de verantwoordelijkheid van personen werkzaam binnen de RK Kerkprovincie in Nederland.

- In het voorjaar van 2013 signaleerde de voorzitter van de Klachtencommissie dat de commissie in sommige gevallen een klacht niet gegrond kon verklaren door het ontbreken van steunbewijs, terwijl de Klachtencommissie er op basis van de authentieke en oprechte verklaring van de klager van overtuigd kon zijn dat er wel sprake was van seksueel misbruik. Bij gelegenheid van een Rondetafelgesprek, belegd door de Vaste Kamercommissie voor Veiligheid en Justitie op 28 maart 2013, kondigden de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR aan dat na afloop van de behandeling van alle ingediende klachten gekeken zou worden naar de ongegrond verklaarde klachten. In het verlengde hiervan werd in de 0-meting het voorstel (advies 25) gedaan om, nadat alle klachten waren behandeld, de ongegrond verklaarde zaken nog een keer te bekijken. Niet om een soort hoger beroep te creëren, maar om te bezien of er toch niet een vorm van coudance mogelijk is voor deze situaties. Dit advies werd door de Bisschoppenconferentie en de KNR overgenomen. De werkwijze kreeg al spoedig de titel van "Slotactie" mee. In augustus 2014 vroegen de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR aan de heer Deetman hen te adviseren over de Slotactie. Door het kort geding, dat VPKK aanspande met betrekking tot de sluitingsdatum van 1 juli 2014 voor de Klachtenregeling 2011 en de uitspraak van de voorzieningenrechter op 1 oktober 2014, waardoor de sluitingsdatum werd verschoven naar 1 mei 2015, is parallel daaraan de start van de Slotactie ook opgeschoven.
- Per 1 mei 2015 trad het Reglement R.K. Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag in werking binnen de RK Kerk in Nederland en opende het nieuwe R.K. Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag. Het Reglement moet worden gelezen in combinatie met de Gedragscode Pastoraat, die per 1 juli 2014 in werking trad. Het werd vastgesteld om schendingen van de Gedragscode binnen de Kerk aanhangig te kunnen maken. Seksueel misbruik dat naar Nederlands recht strafbaar is, zoals seksueel misbruik van minderjarigen, wordt onverwijld gemeld bij het Openbaar Ministerie. Voor priesters en diakens is er daarnaast nog een kerkelijk strafrechtsproces, de richtlijnen hiervoor zijn te vinden in de Essential Norms. De hulpverlening voor slachtoffers wordt gecontinueerd, ook voor mensen die in het verleden seksueel misbruikt zijn door inmiddels overleden personen en/of wier klacht van seksueel misbruik verjaard is.
- De hulpverlening wordt voorgezet ook na de sluitingsdatum van 1 mei 2015 voor het indienen van klachten onder de Klachtenregeling 2011, in eerste instantie zolang de Stichting Beheer en Toezicht nog actief is, onder hoede van deze Stichting. Het Platform Hulpverlening heeft tot doel zorg te dragen voor excellente doorverwijzing van klagers naar deskundige hulpverleners. Deze vorm van hulp wordt ook verleend voordat de behandeling van de klacht door de Klachtencommissie is begonnen of de Klachtencommissie tot een eindconclusie is gekomen.
- Er zijn diverse maatregelen genomen ter preventie van seksueel misbruik in de RK Kerk in Nederland, met name de invoering van een antecedentenonderzoek en de eis van een VOG.

3. De situatie vanaf 2010

Vanaf 2010, toen berichten naar buiten kwamen over mensen die als minderjarige slachtoffer werden van seksueel misbruik door medewerkers van de Kerk, hebben de Bisschoppenconferentie en de KNR voor slachtoffers gewerkt aan erkenning van leed, herstel en genoegdoening. Oog voor slachtoffers is een eerste belangrijke leidraad geweest voor de RK Kerk. De juiste wijze om dit te doen -onder terecht grote publieke en politieke belangstelling- is een leerproces geweest voor de RK Kerk, dat plaatsvond in gesprek met slachtoffers en vertegenwoordigers van slachtoffergroepen.

3.1 Klachtenprocedure en een compensatieregeling

Op 9 december 2010 presenteerde de Commissie Deetman, het rapport 'Naar hulp, genoegdoening, openbaarheid en transparantie'. Dit rapport onderzocht het functioneren van de instelling Hulp & Recht en deed aanbevelingen ter verbetering van dat functioneren. Om de aanbevelingen te implementeren stelden bisschoppen en bestuur van de KNR in januari 2011 een coördinator aan, in de persoon van voormalig burgemeester van Dordrecht de heer R.J.G. Bandell. Deze informeerde op 20 en 21 juni de Bisschoppenconferentie en de KNR middels zijn rapport 'Wielen verwisselen onder een rijdende trein'. De Bisschoppenconferentie en het bestuur van de KNR ondersteunden de voorgestelde maatregelen ten volle en gingen akkoord met de fundamentele structuurwijziging van de instelling Hulp & Recht.

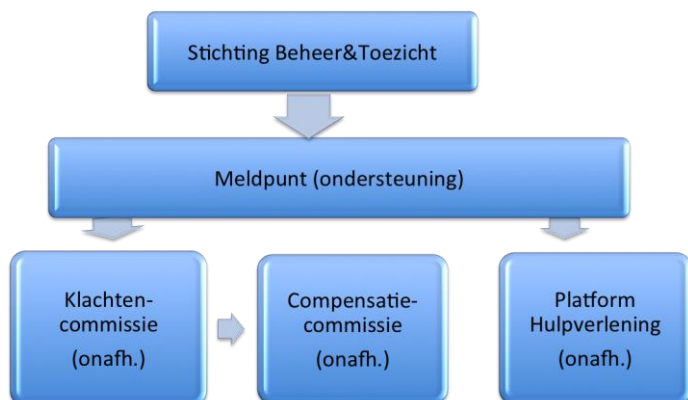
Er werd een nieuwe onafhankelijke stichting ingericht. Deze Stichting Beheer en Toezicht betreffende seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland kreeg vier pijlers: Meldpunt, Platform Hulpverlening, Klachtencommissie en Compensatiecommissie. Hiervoor werden een klachtenprocedure en een compensatieregeling opgesteld. De Klachtenprocedure hield de mogelijkheid in om klachten in te dienen tegen personen die overleden waren en aangaande misbruik dat verjaard is. In de Klachtenprocedure was voor elke klacht een ontmoeting voorzien van het slachtoffer en de betreffende kerkelijke vertegenwoordiger. In deze ontmoetingen werd de klacht besproken, konden slachtoffers hun verhaal doen, en konden kerkelijke vertegenwoordigers excuses uitspreken.

De opzet van de Klachtenprocedure maakte bespreking van klachten van misbruik mogelijk dat volgens een juridische procedure naar Nederlands en kerkelijk recht niet behandeld had kunnen worden. Bij het formuleren van het advies aan de bisschoppen en hogere oversten om klachten gegrond te verklaren hanteerde de Klachtencommissie een minimale bewijslast. Een keerzijde hiervan, zoals in enkele gevallen nadrukkelijk door slachtoffers werd aangegeven, is dat de procedure vertrouwelijkheid en geheimhouding vroeg, omdat feiten van seksueel misbruik niet volgens de veel strengere criteria van het Nederlands en kerkelijk recht werden vastgesteld (zie paragraaf 3.7). Het advies van de Compensatiecommissie met betrekking tot de te verstrekken compensatie is bindend voor het betreffende bisdom, congregatie of orde.

Het geheel staat onder verantwoordelijkheid van de onafhankelijke Stichting Beheer en Toezicht. Hoewel leden van het bestuur op voordracht van het bestuur door de Bisschoppenconferentie en KNR worden aangesteld, zitten er geen vertegenwoordigers van de Bisschoppenconferentie en de KNR in het bestuur. Het is geen kerkelijke instelling, maar een stichting naar burgerlijk recht. Het Meldpunt met de twee commissies en het Platform werden bewust niet in een RK-pand gehuisvest.

De RK Kerk heeft door het implementeren van de adviezen van de Commissie Deetman de aanpak en de preventie van seksueel misbruik structureel verbeterd (zie hierover ook de bijlage Bouwwerk aanpak en preventie seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag). Voor het geval onverhoopt nog fouten worden gemaakt of zaken misgaan in de communicatie tussen slachtoffers en de Kerk, zijn er overlegstructuren waar belangenbehartigers van slachtoffers zaken onder de aandacht kunnen brengen van de Kerk, zoals de Contactgroep en het Voorzittersoverleg (zie het onderstaande). Namens de Bisschoppenconferentie en de KNR kan dan geïntervenieerd worden in voorkomende gevallen.

In schema ziet de Stichting Beheer en Toezicht eruit als volgt:

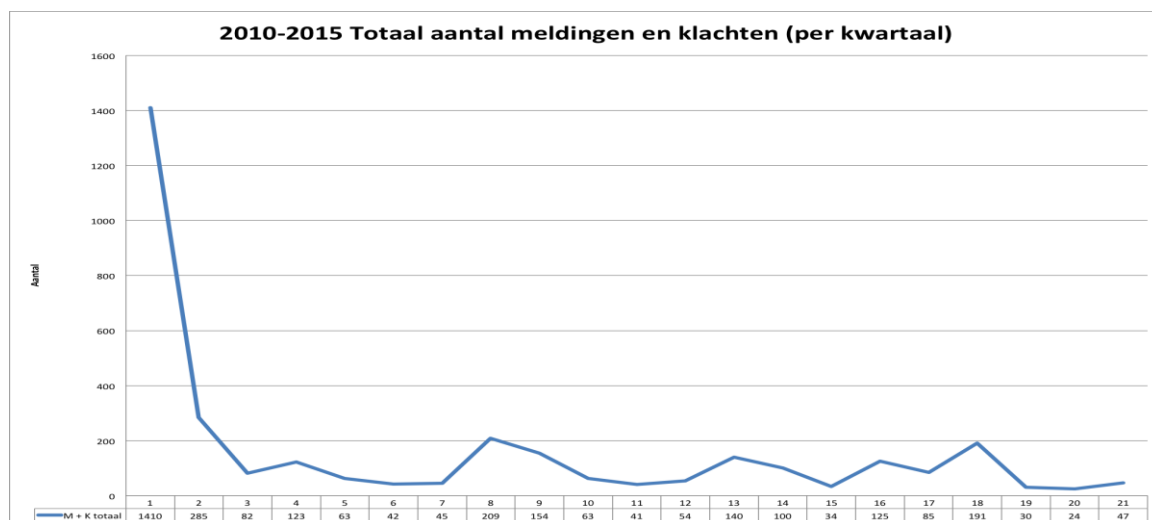
Statuten en regelingen¹:

- Statuten Stichting Beheer en Toezicht (28 september 2011)
- Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de RK Kerk (5 oktober 2011, in 2014 gewijzigd)
- Compensatieregeling RK Kerk Nederland (1 maart 2012, in 2014 gewijzigd)
- Klachtenregeling bejegening (11 maart 2014)

De bisdommen hebben in de periode 2010-2015 (peildatum Beheer en Toezicht 9 juni 2015) te maken gehad met 794 meldingen en 485 klachten (waarvan 337 klachten die zijn afgerond tot een advies, waaronder 2 schikkingen, en 146 klachten die nog in behandeling zijn bij de Klachtencommissie).

De ordes en congregaties hebben in de periode 2010-2015 (peildatum Beheer en Toezicht 9 juni 2015) te maken gehad met 2.626 meldingen en 1.527 klachten (waarvan 851 klachten zijn afgerond tot een advies, daarnaast 10 schikkingen, en 666 klachten die nog in behandeling zijn bij de Klachtencommissie).

In totaal betreft het voor de bisdommen en de religieuzen 3.420 meldingen, waarvan 2.012 klachten (peildatum Beheer en Toezicht 9 juni 2015).

Toelichting: Uit het overzicht van het aantal meldingen plus meldingen die een klacht zijn geworden, blijkt de hausse plaats te hebben gevonden in het eerste half jaar van 2010. In het eerste kwartaal zijn er 1.410 meldingen. Het aantal nieuwe meldingen valt daarna sterk terug. Een duidelijke piek valt te constateren bij het verschijnen van het rapport Deetman (december 2012; Q8). De piek een jaar later (Q13) valt te verklaren door het verschijnen van het tweede rapport van de heer Deetman. De oproep van de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR in december 2013 leidt tot de volgende piek (Q16). De naderende einddatum

¹ De hier vermelde regelingen zijn opgesteld en geadviseerd door de commissie Bandell en de heer Deetman, alsmede door de Stichting Beheer en Toezicht.

(1 juli 2014) en de oproep in het voorjaar 2014 om te melden, resulteert in de piek van Q18. Daarna zakt het aantal meldingen en klachten weer terug.

Het Meldpunt verwacht dat op 1 mei 2016 alle nog lopende klachten zijn behandeld en van een advies aan de kerkelijke autoriteit zijn voorzien.

Over het instellen van een sluitingsdatum voor het indienen van klachten tegen overledenen en inzake verjaard seksueel misbruik zie hierna.

3.2 Gezamenlijk optrekken van Bisschoppenconferentie en KNR

Slachtoffers van seksueel misbruik mogen, zo stelde het eindrapport van de heer Deetman in 2011, geen last hebben van de organisatorische structuur van de RK Kerk met diverse afzonderlijke bisdommen en de vele ordes en congregaties, die ieder hun eigen bestuursstructuur hebben. De Bisschoppenconferentie en de KNR hebben daarom voortdurend het belang van gezamenlijk optrekken onderstreept en behartigd. De voorzitters van beide conferenties spelen daarin een cruciale rol. Zij overleggen met hun achterban en stemmen onderling af. In het Voorzittersoverleg (zie hierna onder 3.4) vindt eveneens afstemming plaats met slachtofferkoepel KLOKK.

Gezamenlijk richtten de Bisschoppenconferentie en KNR in 2011 de onafhankelijke Stichting Beheer en Toezicht inzake Seksueel Misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland op, zodat één gezamenlijk meldpunt ontstond voor slachtoffers van seksueel misbruik door medewerkers van de Kerk. Ook in de communicatie richting slachtoffers werd gezamenlijk opgetrokken, zoals rond de oproep op 16 december 2013 gepubliceerd in regionale kranten en landelijke dagbladen en bekendgemaakt via het NOS Radiojournaal om klachten in te dienen voor zover dat nog niet gebeurd was, slachtoffers bij het indienen van klachten zoveel mogelijk behulpzaam te zijn en zo mogelijk steunbewijs aan te leveren.² Achter de schermen voerden de Bisschoppenconferentie en KNR overleg waar dit nodig was, zowel op het niveau van de voorzitters (vragen van organisatorische aard) als binnen de Contactgroep inzake seksueel misbruik (vragen aangaande stagnaties in de behandeling van afzonderlijke klachten door de Klachtencommissie). Gezamenlijk namen de Bisschoppenconferentie en KNR verantwoordelijkheid voor de groep slachtoffers van het internaat Bleijerheide, in welk geval de betrokken hogere overste ten aanzien van het gegrond verklaren van klachten en het uitkeren van compensaties weigerde verantwoordelijkheid te nemen.

3.3 'Contactgroep' voor het oplossen van stagnaties in samenspraak met slachtofferorganisaties

Voor slachtoffers was één gezamenlijk 'loket' gewenst voor contact met de RK Kerk, was de aanbeveling van de commissie-Deetman in het Eindrapport van december 2011 (bijlage Aanbevelingen uit het Eindrapport van de Commissie Deetman, aanbeveling 1.H). Daarop werd begin 2012 door de Bisschoppenconferentie en de KNR de landelijke Contactgroep inzake seksueel misbruik van minderjarigen ingesteld, onder voorzitterschap van Mgr. Van den Henden, de bisschop van Rotterdam. De Contactgroep behartigt als gezamenlijk initiatief van de KNR en de Bisschoppenconferentie in bepaalde gevallen het contact vanuit de Kerk met individuele slachtoffers en slachtoffergroepen. De gesprekken van de Contactgroep komen niet in de plaats van eventuele gesprekken van bisschoppen en religieuzen met slachtoffers en slachtoffergroepen. De Contactgroep werkt aanvullend en kan worden gezien als een vangnet voor slachtoffers en slachtoffergroepen als stagnatie optreedt in processen van erkenning en herstel.

De Contactgroep heeft twee kamers: een 'kamer bisdommen' en een 'kamer ordes/congregaties'. De Contactgroep leidt vragen en eventuele problemen die zich voordoen door naar een van beide kamers, zodat de onderscheiden verantwoordelijkheid van bisschoppen en van hogere oversten wordt gerespecteerd. De Contactgroep probeert in voorkomende gevallen zaken vlot te trekken. Uiteindelijk blijven de afzonderlijke bisschoppen en hogere oversten eindverantwoordelijk voor zaken die onder hun bevoegdheid vallen.

² Deze oproep werd gedaan door de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR, kardinaal Eijk en broeder Van Dam, bij de aankondiging van de einddatum van 1 juli 2014 voor het indienen van klachten tegen overleden personen en van misbruik dat verjaard is.

Het indienen van klachten betreffende stagnaties in concrete dossiers stokte in oktober 2012 toen de koepelorganisatie van slachtoffergroepen KLOKK het overleg met de Contactgroep opschortte en voor een periode van zeven maanden geen klachten betreffende nieuwe stagnaties meer indiende. KLOKK gaf in de aanloop naar de hoorzitting van de Tweede Kamer (Vaste Kamercommissie voor Veiligheid en Justitie d.d. 28 maart 2013) als reden daarvoor aan dat de energie te veel ging zitten in het oplossen van 'rafels', maar aan structurele vragen van KLOKK ('weeffouten') ten aanzien van de opzet van de Stichting Beheer en Toezicht, met name wat betreft de Klachtenprocedure, de Compensatieregeling en het hulpaanbod van het Platform hulpverlening, naar het oordeel van KLOKK onvoldoende aandacht werd besteed. Tevens speelde een rol het wegvallen van de secretaris van KLOKK die de informatie over concrete casussen beheerde en bij de Contactgroep inbracht. In de aanloop naar de hoorzitting van 28 maart werd gewerkt aan het vlottrekken van de toen bekende stagnaties onder regie van de heer Kreemers namens de heer Deetman. Tijdens de hoorzitting in de Tweede Kamer op 28 maart 2013 werd besproken hoe het overleg tussen slachtoffers en de RK Kerk weer op gang te brengen. Vervolgens is in mei 2013 het overleg tussen KLOKK en de Contactgroep hernomen. Door een Voorzittersoverleg in te richten (zie hieronder) ontstond ook een platform voor de bespreking van genoemde 'weeffouten'.

3.4 Voorzittersoverleg en implementatie '0-meting'

Het eindrapport van de Commissie Deetman en haar adviezen zijn het uitgangspunt voor de inspanningen van de Kerk om te komen tot herstel, erkenning en genoegdoening voor slachtoffers van seksueel misbruik. In deze paragraaf komen enkele belangrijke aspecten van de huidige stand van zaken betreffende de uitvoering van genoemde adviezen aan bod.

Op 15 mei 2013 zijn de voorzitter van de Bisschoppenconferentie, de voorzitter van de KNR en de voorzitter van de Koepel Landelijk Overleg Kerkelijk Kindermisbruik (KLOKK) overeengekomen een gezamenlijk Voorzittersoverleg in het leven te roepen. In dit maandelijks overleg bekijken zij hoe de uitvoering van de adviezen van de Onderzoekscommissie naar seksueel misbruik in de RK Kerk in de periode 1945-2010 (commissie Deetman) vorm heeft gekregen en voor de van diverse kanten gesignaleerde knelpunten oplossingen kunnen worden gevonden.

Om als Voorzittersoverleg een gezamenlijk "vertrekpunt" te hebben was er behoefte aan een gemeenschappelijk beeld van de stand van zaken en mogelijke knelpunten met betrekking tot de behandeling van klachten van seksueel misbruik van minderjarigen. Om inzicht te krijgen in de stand van zaken met betrekking tot de implementatie van genoemde adviezen rond de zomer 2013, werd aan een onafhankelijk adviseur, dr. R.L.N. Westra, gevraagd een '0-meting' op te stellen. Daartoe werd opdracht gegeven door de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR.

De 0-meting bleek een goede katalysator om de problemen in de uitvoering van de adviezen van de Commissie-Deetman op een rij te zetten. Deze 0-meting creëerde een gezamenlijke kijk op de "werkelijkheid" en de ernst en omvang van (gepercipieerde) problemen.

De eerste bijeenkomst van het Voorzittersoverleg vond plaats op 1 oktober 2013. In dit Voorzittersoverleg hebben de voorzitters van de Bisschoppenconferentie, de KNR en KLOKK de 'Eindrapportage 0-meting' geaccordeerd. Naast een beschrijving van de situatie werd hierin een aantal dilemma's, problemen en fouten gesignaleerd. Deze werden voorzien van adviezen om te komen tot oplossingen. De voorzitters hebben zich gecommitteerd aan de uitvoering van de adviezen.

Een cruciaal element is de gezamenlijke ondertekening van de aanbiedingsbrief bij de rapportage over de 0-meting, waarmee deze in november 2013 onder meer aan de Minister voor Veiligheid en Justitie is overhandigd en aan de leden van de Tweede Kamer is toegestuurd. De gezamenlijke ondertekening was een teken van groeiend onderling vertrouwen tussen enerzijds de Bisschoppenconferentie en de KNR en anderzijds KLOKK, hetgeen zich uitte in de bij alle betrokkenen gevoelde wens om elkaar periodiek (maandelijks) in een bepaalde beslotenheid te kunnen spreken.

Het rapport werd de Minister Opstelden op 5 november gezamenlijk aangeboden door de voorzitters van de Bisschoppenconferentie, de KNR en KLOKK: kardinaal Eijk, broeder Van Dam, de heer Klabbers. Bij de aanbieding van het rapport aan de Minister benadrukte kardinaal Eijk mede namens

broeder Van Dam dat het Voorzittersoverleg is ingesteld om tegemoet te komen aan de oproep van de Tweede Kamer van april 2013 om de kloof tussen Bisschoppenconferentie en KNR enerzijds en de slachtoffergroepen anderzijds te overbruggen en tevens om in het belang van de slachtoffers zo snel mogelijk voortgang te maken met de behandeling van de klachten. Het rapport signaleerde geen systeemfouten in de regelingen die waren getroffen voor de behandeling van klachten van seksueel misbruik, maar wel een zeker gebrek aan coördinatie in de keten tussen de vier pijlers van de Stichting Beheer en Toezicht (het Meldpunt, de Klachtencommissie, de Compensatiecommissie en het Platform Hulpverlening) en een aantal verbeterpunten. Daartoe bevatte het rapport een 25-tal adviezen voor Bisschoppenconferentie, KNR, KLOKK en de Stichting Beheer en Toezicht inzake seksueel misbruik in de Rooms-katholieke kerk in Nederland. Alle genoemde partijen verklaarden zich van harte bereid de genoemde adviezen te implementeren.

De rapportage werd aanbevolen bij ieder die bestuurlijk en praktisch betrokken is bij of geïnteresseerd is in de aanpak van seksueel misbruik binnen de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland. Het rapport werd gepubliceerd op de websites van de Kerkprovincie (www.rkkerk.nl) en de KNR (www.knr.nl).

Het Voorzittersoverleg kreeg van de organisaties waarvan de voorzitter aan het overleg deelneemt, als eerste doelstelling mee de uitvoering van de 25 adviezen uit de 0-meting te initiëren en te monitoren en -waar nodig- acties te ondernemen om de uitvoering te stimuleren. Al gauw kreeg het daarnaast twee aanvullende en meer impliciete doelstellingen:

- een platform om gezamenlijk een “gezicht naar buiten” te vormen. Te denken valt aan het aanbieden van de 0-meting aan de minister van Veiligheid en Justitie op 5 november 2013 en het sturen van de 0-meting aan de leden van de vaste Tweede Kamercommissie van Veiligheid en justitie;
- een effectief overleg met een regierol en een oplossend vermogen op terreinen waar de toepassing van diverse regelingen die voor de afhandeling van het probleem van het seksueel misbruik waren getroffen, verbetering behoeften.

In de bijeenkomsten van het Voorzittersoverleg werd de implementatie van de adviezen uit de ‘0-meting’ nauwlettend gevolgd. In een bijlage is het overzicht van de aanbevelingen uit het rapport opgenomen en vanuit het Voorzittersoverleg voorzien van aanvullende informatie over de afwerking van de diverse aanbevelingen. Bij het schrijven van deze rapportage wordt nog gewerkt aan de implementatie van 5 van de 25 adviezen uit. Deze zijn opgenomen als bijlage en voorzien van een korte toelichting. Aan de overige adviezen is inmiddels gevolg gegeven.

Terugkijkend kan worden geconstateerd dat het Voorzittersoverleg op het juiste moment in een bestuurlijke lacune is gesprongen. Het heeft daardoor een adequate rol kunnen vervullen bij de voortvarende implementatie van de adviezen uit de 0-meting.

3.5 Oplossingsgericht

De samenwerking van de Bisschoppenconferentie en de KNR en de gesprekken met vertegenwoordigers van slachtoffers is praktisch van aard en oplossingsgericht. De bereidheid te zoeken naar oplossingen voor problemen die gaandeweg de route ontstonden (‘weeffouten’ waar het gaat om de regelingen die getroffen zijn voor de behandeling van het probleem van het seksueel misbruik, en ‘rafels’ waar het gaat om stagnaties bij de behandeling van afzonderlijke klachten) is groot.

Door de uitwisseling van good practices, mede ook door positieve bemoeienis van slachtofferkoepel KLOKK, zijn de contacten tussen bisschoppen en hogere oversten aan de ene kant en slachtoffers aan de andere kant sterk verbeterd. Echter, het blijft mensenwerk, en optimale communicatie tussen een slachtoffer en een vertegenwoordiger van de RK Kerk vraagt om een context waarin beiden zich veilig voelen. Als deze context er niet is, kan dit ten koste gaan van erkenning, hulp, genoegdoening en nazorg.

3.6 Mediation (Beheer en Toezicht)

In de 0-meting was gesignaleerd dat er een behoefte leefde bij slachtoffers om naast de reguliere klachtenprocedure ook voor een alternatieve behandeling van klachten te kunnen kiezen, namelijk mediation. Bisschoppen en hogere oversten hebben het belang van afdoening van klachten buiten de formele klachtenprocedure steeds onderkend en daarom bij de onafhankelijke Stichting Beheer en

Toezicht verzocht om de mogelijkheid van een informele klachtafhandeling indien het slachtoffer hieraan de voorkeur geeft, in de lijn van artikel 7 van de Klachtprocedure Beheer en Toezicht (schikken in der minne). Het bestuur van de Stichting Beheer en Toezicht heeft dit verzoek overgenomen en onderzocht hoe dit het beste vorm kan worden gegeven. Daarbij heeft het zich gebaseerd op twee belangrijke uitgangspunten, die volgens de Mediatorsfederatie Nederland gelden bij mediation:

- a) vertrouwelijkheid en geheimhouding om het geschonden vertrouwen tussen de partijen te kunnen herstellen;
- b) vrijwilligheid om aan de procedure mee te doen. Als men gedwongen wordt mee te doen is mediation gedoemd te mislukken.

Ook werd een scherp onderscheid gehanteerd tussen mediation (het gesprek tussen partijen begeleiden) en arbitrage (de uitspraak over genoegdoening). Bij de selectie door Beheer en Toezicht van de organisatie die de mediation kon uitvoeren (Slachtoffer in Beeld³, een zusterorganisatie van Slachtofferhulp Nederland), werd gelet op de ervaring van mediators met zaken met seksueel misbruik. Er werd op gelet dat steunbewijs dat tijdens de mediation naar voren kwam, de vertrouwelijkheid in acht nemend, ook in andere klachtenprocedures kon worden gebruikt.

Binnen het kader van dit mediationtraject kan - rekening houdend met de desbetreffende bepaling van de Compensatieregeling van de Stichting Beheer en Toezicht - in onderling overleg tussen slachtoffer en betrokken instantie de hoogte van de compensatie worden vastgesteld. Wanneer het echter gaat om een compensatie volgens categorie 5 (compensatie wegens vermogensderving), dan blijft onderzoek nodig door de Compensatiecommissie om de causale relatie vast te stellen tussen het seksueel misbruik dat een slachtoffer heeft ondergaan, en de vermogensschade (inkomensderving) die daarvan het gevolg is geweest.

De mogelijkheid van mediation binnen Beheer en Toezicht werd ingericht in 2013 (regeling 7 oktober 2013 en gewijzigd op 11 maart 2014). De Bisschoppenconferentie en de KNR adviseerden de bisdommen, congregaties en ordes om dit aanbod voor mediation van Beheer en Toezicht onder de aandacht te brengen van slachtoffers.

Een aantal congregaties en ordes had op een eerder moment gekozen voor mediation. Daarbij is ook gebruik gemaakt van een andere benadering van mediation (zie hoofdstuk 8).

Regeling (Beheer en Toezicht):

- Mediationregeling (11 maart 2014)

Via Beheer en Toezicht hebben 19 slachtoffers in het voorjaar van 2015 mediation gevolgd. In 18 gevallen is de mediation goed afgesloten met een overeenkomst. In één geval bleek de klachtenprocedure alsnog te leiden tot een afronding.

3.7 Open en transparante communicatie

De Bisschoppenconferentie en KNR communiceren open en transparant middels de rapportages en berichtgeving op de website (zie de bijlage) en woordvoering bij vragen van media. Omdat de RK Kerk in een vroeg stadium merkte dat communicatie via de media voor concrete slachtoffers van seksueel misbruik problematisch was, omdat dit actualisering van in het verleden ondervonden leed betekende en leidde tot gevoelens van boosheid, woede en teleurstelling die ook breed werden gedeeld door de geschokte samenleving, kozen de Bisschoppenconferentie en KNR voor terughoudendheid bij verzoeken tot media-optredens.

Middels de rapportages, de websites van de Bisschoppenconferentie en KNR, en adequate woordvoering werd eenieder die zich wilde informeren zo goed mogelijk, open en transparant, van informatie voorzien. Hierin speelde het Meldpunt Seksueel Misbruik RKK een eigen belangrijke rol. Middels de eigen website en eigen woordvoering werd open en transparant gecommuniceerd.

³ www.slachtofferinbeeld.nl

De grenzen die er zijn voor wat betreft openheid werden toegelicht in een verklaring d.d. 23 april 2014 door het Bestuur stichting Beheer en Toezicht Inzake Seksueel Misbruik in de R.K.- Kerk. Het Bestuur van Beheer en Toezicht publiceerde een verklaring op de website naar aanleiding van mediaberichten aangaande een gegrond verklaarde klacht over seksueel misbruik door een oud-bisschop. De verklaring 'Vertrouwelijkheid noodzakelijk bij klachtbehandeling' geeft aan: 'De klachtenbehandeling bij seksueel misbruik in de R.K. - Kerk garandeert anonimiteit en vertrouwelijkheid in het hele proces van melding van een klacht, de behandeling en het uiteindelijke advies. Die garantie geldt niet alleen voor slachtoffers maar ook ten aanzien van aangeklaagden van seksueel misbruik voor, tijdens en na afloop van de klachtbehandeling. Uit oogpunt van transparantie worden wel alle adviezen anoniem geplaatst op de website van het Meldpunt Seksueel Misbruik RKK. De vertrouwelijkheid is vanwege een aantal redenen noodzakelijk: Vertrouwelijkheid is drempelverlagend voor slachtoffers, aangeklaagden en kerkelijk gezagsdragers; Bij de klachtbehandeling staat aannemelijkheid van het misbruik voorop; De aangeklaagden zijn in de meeste gevallen overleden en kunnen zich niet meer verweren.'⁴

Hiermee is ook aangegeven waarom de RK Kerk niet kan instemmen met het verzoek dat soms wordt geuit door slachtoffers van seksueel misbruik om dit misbruik publiek bekend te maken, na een gegrond verklaarde klacht. Dit is geen uiting van een 'doofpotcultuur', maar is het gevolg van het rekening houden met de aard van de procedure.

Aangaande steunbewijs is het van belang te melden dat hierin open en transparant is gehandeld. Tussen de Onderzoekscommissie Deetman en de voorzitter van de Klachtencommissie van Beheer en Toezicht zijn afspraken gemaakt voor de informatievoorziening vanuit de door de commissie verzamelde onderzoeksgegevens. Verder zijn de archieven van bisdommen, ordes en congregaties onbeperkt toegankelijk voor onderzoek van de Klachtencommissie ten behoeve van het verzamelen van gegevens en/of (steun)bewijs.

3.8 Einddatum voor het indienen van klachten betreffende verjaarde zaken en tegen overleden personen en de geleidelijke afbouw van het Meldpunt

Op 19 november 2013 maakten de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR middels een persbericht bekend dat er een sluitingsdatum zou komen per 1 juli 2014 voor het indienen van klachten inzake seksueel misbruik tegen overledenen en klachten betreffende seksueel misbruik dat verjaard is. Deze aankondiging is kort daarop herhaald op 16 december 2013 via interviews in landelijke en lokale dagbladen en in het NOS-radiojournaal en op 20 mei 2014.

Het instellen van een einddatum was een van de aanbevelingen van de '0-meting', die in het Voorzittersoverleg waren besproken.

De reden voor de sluitingsdatum van 1 juli 2014 voor het indienen van klachten betreffende verjaarde zaken en tegen overleden personen en de daarmee verband houdende afbouw van de Klachtenprocedure 2011 was drieledig:

1. Het aantal klachten wegens seksueel misbruik in verjaarde zaken en tegen overleden aangeklaagden is gestaag minder geworden.
2. Ook andere landen kennen een einddatum en ook in de regelingen van de overheid n.a.v. het rapport van de commissie-Samson is een einddatum gesteld.
3. Het rapport van de "0-meting", dat werd opgesteld in opdracht van de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR en op voorstel van de voorzitter van slachtofferkoepel KLOKK, en dat ook het VPKK is toegestuurd, geeft bovendien aan dat het ontbreken van een einddatum voor slachtoffers die geen klacht in willen dienen, een grote emotionele belasting kan betekenen.

De einddatum en de oproep van de RK Kerk om misbruik te melden werden herhaald door de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR in een interview dat in december 2013 verscheen in De Telegraaf en in regionale dagbladen, en in het verlengde daarvan in het NOS-radiojournaal. Iedereen die informatie heeft over seksueel misbruik in de Katholieke Kerk, moet dat nu

⁴ <http://www.meldpuntmisbruikrkk.nl/S/Documents/Vertrouwelijkheid%20noodzaak%2023-4-14.pdf>

melden, gaven zij aan. Dat geldt voor slachtoffers, maar ook voor priesters, religieuzen en andere medewerkers van kerkelijke instellingen die getuige of dader zijn.

Het interview verscheen op maandag 16 december 2013 in de bladen. Op deze dag was het precies twee jaar geleden dat de Commissie Deetman het eerste onderzoeksrapport naar seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland presenteerde. De voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR spraken in het interview over de einddatum van 1 juli 2014, die was gesteld voor het indienen van klachten over zaken die verjaard zijn of zaken tegen aangeklaagden die overleden zijn.

In het interview deden de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR een oproep aan allen zo veel mogelijk steunbewijs te leveren en de nadrukkelijke oproep om de 'zwijgcultuur' te doorbreken, die op sommige plaatsen voorkomt. "Vooral in kleine gemeenschappen wordt het slachtoffers soms kwalijk genomen als ze melding willen doen tegen een populaire pastoor. Leg hen niets in de weg, de slachtoffers hebben genoeg geleden."

Naarmate de datum van 1 juli 2014 naderde waren er nog verschillende slachtoffers die zich meldden met een klacht. Hieruit blijkt dat het stellen en tijdig aankondigen van de einddatum en de oproep aan slachtoffers om klachten in te dienen effect heeft gehad.

Het vervallen van de mogelijkheid om klachten in te dienen betreffende verjaarde zaken en tegen overleden personen, betekende overigens zeker niet dat de aandacht van de RK Kerk voor slachtoffers van misbruik zou afnemen. Per 1 juli 2014 zou het Reglement R.-K. Meldpunt grensoverschrijdend gedrag in werking zijn getreden, waarbij de RK Kerk aansluit bij klachtregelingen die gangbaar zijn in andere sectoren van de samenleving. Het Platform Hulpverlening dat was opgezet binnen het kader van de Stichting Beheer en Toezicht zou worden voortgezet. Dit zorgde voor professionele doorverwijzing naar hulpverlening op maat voor mensen die slachtoffer werden van seksueel misbruik door een vertegenwoordiger van de Kerk.

De Minister van Veiligheid en Justitie⁵ informeerde in zijn brief van 17 juni 2014 de Tweede Kamer over de einddatum. De Tweede Kamer stelde vervolgens een aantal vragen, die de Minister⁶ beantwoordde bij brief van 25 juni 2014. In beide brieven werd toegelicht hoe de Bisschoppenconferentie en de KNR waren gekomen tot hun beslissing een einddatum in te stellen. Op 26 juni vond een plenair debat met de Minister. In dit debat werden twee moties in stemming gebracht. Een motie om de einddatum te verlengen werd verworpen. De motie Vander Steur c.s. werd aangenomen.⁷

Op 18 september 2014 vond een kort geding plaats dat het VPKK had aangespannen tegen de RK Kerk in Nederland inzake de einddatum van 1 juli 2014. Het VPKK was van mening dat deze sluitingsdatum voor veel vrouwelijke slachtoffers te vroeg was gekomen en hen meer tijd moest worden gegund om hun klacht in te dienen. Het VPKK verzocht daarom aan de Bisschoppenconferentie en de KNR en dreigde een kort geding tegen hen aan te spannen als zij dit verzoek niet zouden bewilligen. De voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR gaven aan dat Bisschoppenconferentie en KNR niet bereid waren hun besluit om een sluitingsdatum in te stellen te heroverwegen, omdat zij hadden hieromtrent een zorgvuldige en gewetensvolle beslissing hadden genomen en de einddatum met een redelijke termijn van ruim zes maanden was aangekondigd. Ook was bij herhaling gewezen op de einddatum van 1 juli 2014.

⁵ Brief Minister Veiligheid en Justitie aan Tweede Kamer, Termijn indienen klachten seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk, 17 juni 2014.

⁶ Brief Minister Veiligheid en Justitie aan Tweede Kamer, VSO termijn indienen klachten seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk, 25 juni 2014.

⁷ Tweede Kamer, Motie Van der Steur c.s. over coulantie met slachtoffers die klachten na einddatum 1 juli 2014 indienen (33750-VI, nr. 130). Deze motie heeft als dictum: "verzoekt de regering, in overleg te treden met de Bisschoppenconferentie en de Konferentie van Nederlandse Religieuzen teneinde te bewerkstelligen dat slachtoffers die na 1 juli 2014 klachten indienen over seksueel misbruik of geweld gepleegd door overleden daders waarvan de daad wegens verjaring niet meer kan worden vervolgd, kunnen rekenen op hulp en erkenning en dat voor schrijnende gevallen coulantie wordt betracht ten aanzien van het niet meer kunnen uitkeren van schadevergoeding".

Uit de meldingen sinds 2010 bleek dat ook vrouwen van het begin af aan de weg naar het Meldpunt hebben weten te vinden en klachten ingediend. Uit het eerste onderzoek van de commissie Deetman (december 2011) en het tweede onderzoek met speciale aandacht voor seksueel misbruik van en geweld tegen meisjes (maart 2013), bleek niet dat vrouwen meer moeite zouden hebben om zich te melden dan mannen.

Het kort geding, waarin het VPKK eiste dat überhaupt van een sluitingsdatum werd afgezien, diende op 18 september 2014 voor de rechtbank in Utrecht. De uitspraak van de voorzieningenrechter van de rechtbank Midden-Nederland op 1 oktober 2014 was dat de RK Kerk het indienen van klachten tegen overledenen en inzake verjaard seksueel misbruik mogelijk moest maken tot 1 mei 2015.

In goed overleg werd tussen de advocaten van VPKK en die van Bisschoppenconferentie en KNR afgesproken dat beide partijen afzien van verdere juridische stappen (i.c. hoger beroep en bodemprocedure). Voor de RK Kerk speelde een belangrijke rol dat juridische vervolgstappen niet zouden passen in het beleid van het dejuridiseren van de verhoudingen (zie 0-meting).

Voorafgaand aan de nieuwe einddatum van 1 mei 2015 was er een overleg op 16 maart 2015 van de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR, KLOKK, Mea Culpa United en het VPKK in een goede onderlinge verstandhouding. Om de slachtoffers op te roepen alsnog voor de sluitingsdatum een klacht in te dienen, werd door deze vijf organisaties een gezamenlijke persverklaring uitgegeven.⁸

3.9 Geweld (Commissie HEG)

In het rapport van de heer Deetman over seksueel misbruik van en geweld tegen meisjes, dat is gepubliceerd in mei 2013, is aandacht geschonken aan de problematiek van het geweld. Uit het onderzoek bleek dat er slachtoffers waren die alleen leed hebben ondergaan door geweld en niet of in zeer beperkte mate door seksueel misbruik. Dit leidde tot het dringende advies om een speciale regeling te ontwerpen voor geweldszaken, die bij de commissie Deetman dan wel bij het Meldpunt waren gemeld. Het betrof hier minderjarige slachtoffers van excessief fysiek en psychisch geweld, die vielen onder de verantwoordelijkheid van personen werkzaam binnen de RK Kerkprovincie in Nederland. In het najaar van 2013 werd de onafhankelijke commissie Hulp, Erkenning en Genoegdoening voor geweld tegen minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland (Commissie HEG) ingesteld om de voorgestelde regeling uit te voeren.

Regeling:

- Procedure van behandeling van klachten en meldingen over geweld tegen minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk (4 oktober 2013)

Het was de opzet dat de commissie HEG zou kijken naar de meldingen van geweld die tot 30 november 2013 bij de commissie Deetman en het Meldpunt waren binnengekomen. In overleg met de heer Deetman werd afgesproken om ook nog later binnengekomen meldingen mee te nemen. Tevens werden alle meldingen van seksueel misbruik nog een keer bekeken om te bezien of er sprake was geweest van geweld, dat onder de regeling zou kunnen vallen en niet in een eerdere procedure was meegenomen.

Overeenkomstig het advies van de heer Deetman is niet gekozen voor een juridisch traject voor de behandeling van meldingen van geweld, omdat de bewijsvoering op dit gebied vrijwel onmogelijk is vanwege het ontbreken van een wetenschappelijke en praktisch hanteerbare definitie van geweld. Daarom heeft de Commissie HEG klachten beoordeeld op authenticiteit van het ondergane leed.

Op 26 juni 2014 heeft de commissie haar verantwoording over de verrichte werkzaamheden aan de toezichthouder, de heer Deetman, aangeboden. Die heeft de verantwoording, voorzien van een persbericht, openbaar gemaakt en verstuurd aan de opdrachtgevers (Bisschoppenconferentie en KNR). De Minister van Veiligheid en Justitie informeerde de Tweede Kamer over de resultaten van de commissie HEG.

⁸ Persbericht voorzitters van Bisschoppenconferentie, KNR, KLOKK, VPKK en MCU, Gezamenlijke oproep aan slachtoffers seksueel misbruik, 17 maart 2015.

Ruim 350 zaken kwamen in aanmerking voor een genoegdoening. Er werd voor meer dan € 1 mln. aan genoegdoening aangeboden. De maximale genoegdoening was € 5.000. In een aantal gevallen maakte de commissie HEG een uitzondering en was de genoegdoening hoger (hardheidsclausule).

3.10 Slotactie

In het voorjaar van 2013 signaleerde de voorzitter van de Klachtencommissie dat de commissie in sommige gevallen een klacht niet gegrond kon verklaren door het ontbreken van steunbewijs, terwijl de Klachtencommissie er op basis van de authentieke en oprechte verklaring van de klager van overtuigd kon zijn dat er wel sprake was van seksueel misbruik. Deze ervaring was gaandeweg door de Klachtencommissie opgebouwd. Bij gelegenheid van een Rondetafelgesprek, belegd door de Vaste Kamercommissie voor Veiligheid en Justitie op 28 maart 2013, kondigden de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR aan dat na afloop van de behandeling van alle ingediende klachten gekeken zou worden naar de ongegrond verklaarde klachten.

In het verlengde hiervan werd in de 0-meting het voorstel (advies 25) gedaan om, nadat alle klachten waren behandeld, de ongegrond verklaarde zaken nog een keer te bekijken. Niet om een soort hoger beroep te creëren, maar om te bezien of er toch niet een vorm van coulance mogelijk is voor deze situaties. Dit advies werd door de Bisschoppenconferentie en de KNR overgenomen. De werkwijze kreeg al spoedig de titel van “Slotactie” mee.

Mede op basis van de gesprekken in het Voorzittersoverleg werden de contouren voor de Slotactie opgesteld en in de vroege zomer van 2014 door de Bisschoppenconferentie en de KNR vastgesteld:

1. Slotactie. Er komt een Slotactie voor de zaken die ongegrond zijn verklaard. De Slotactie houdt in dat de klacht over het misbruik wordt beoordeeld op basis van de authenticiteit van het leed dat de klager heeft ondergaan. Het dossier van de Klachtencommissie is het uitgangspunt. De feiten en omstandigheden worden niet nog een keer inhoudelijk beoordeeld. De Slotactie is dus geen hoger beroep.
2. Onafhankelijke commissie. De Slotactie zal worden uitgevoerd door een onafhankelijke commissie. De commissie wordt ingesteld door de Bisschoppenconferentie en de KNR. De commissie geeft een bindend advies aan de bisschop/hogere overste over de authenticiteit van het leed dat de klager heeft ondergaan, en de hoogte van de genoegdoening.
3. Persoonlijke benadering. De bisschoppen en hogere oversten sturen de klagers van wie de klacht ongegrond is verklaard, een brief waarin zij hen de vraag voorleggen of zij in aanmerking willen komen voor erkenning en/of een genoegdoening en/of hulpverlening. Nadat de commissie zal hebben geadviseerd de klacht authentiek te verklaren, nemen de bisschoppen of hogere oversten dit advies over en delen dit mee aan de klagers met een persoonlijk begeleidend schrijven. Deze persoonlijke benadering past bij de gevoelde morele verantwoordelijkheid. De bisschoppen of hogere oversten zorgen ervoor dat de toegekende genoegdoening zo spoedig mogelijk aan de klagers wordt overgemaakt.
4. Planning. De Slotactie wordt naar voren gehaald. Het uitgangspunt dat deze actie na de laatste uitspraak zou worden ingezet, werd verlaten. Hiermee wordt het verzoek van de voorzitter van KLOKK gehonoreerd.

In augustus 2014 vroegen de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR aan de heer Deetman hen te adviseren over de Slotactie. Door het kort geding, dat VPKK aanspande met betrekking tot de sluitingsdatum van 1 juli 2014 voor de Klachtenregeling 2011 en de uitspraak van de voorzieningenrechter op 1 oktober 2014, waardoor de sluitingsdatum werd verschoven naar 1 mei 2015, is parallel daaraan de start van de Slotactie ook opgeschoven.

In gesprek met de diverse betrokkenen, waaronder ook de slachtoffergroepen, werkte de heer Deetman de Slotactie verder uit.

4. 2015: Preventie en aanpak van grensoverschrijdend gedrag

De sluitingsdatum van 1 mei 2015, die door de voorzieningenrechter is vastgesteld en inhoudt dat met ingang van die datum geen klachten van seksueel misbruik meer kunnen worden ingediend tegen overledenen en inzake verjaard seksueel misbruikt, betekent niet dat de aandacht van de RK Kerk in Nederland voor het probleem van het seksueel misbruik verslapt.

1. Op de eerste plaats blijft de mogelijkheid bestaan om klachten van seksueel misbruik in te dienen tegen levende medewerkers van de Kerk en inzake seksueel misbruik dat niet verjaard is. Per 1 mei 2015 trad het Reglement R.K. Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag in werking binnen de RK Kerk in Nederland. Het Reglement R.K. Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag moet worden gelezen in combinatie met de Gedragscode Pastoraat, die per 1 juli 2014 in werking trad. Het Reglement werd vastgesteld om schendingen van deze Gedragscode binnen de Kerk aanhangig te kunnen maken. Seksueel misbruik dat naar Nederlands recht strafbaar is, zoals seksueel misbruik van minderjarigen, wordt onverwijld gemeld bij het Openbaar Ministerie.
2. Voor priesters en diakens is er daarnaast nog een kerkelijk strafrechtsproces, de richtlijnen waarvoor zijn te vinden in de Essential Norms (zie hierna onder 4.2)
3. Tevens wordt de hulpverlening gecontinueerd, ook voor mensen die in het verleden seksueel misbruikt zijn door inmiddels overleden personen en/of wier klacht van seksueel misbruik verjaard is.
4. Er is een aantal maatregelen genomen ter preventie van seksueel misbruik in de RK Kerk in Nederland, met name de invoering van een antecedentenonderzoek en de eis van een VOG.

4.1 Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag en de Gedragscode Pastoraat

De Gedragscode Pastoraat geeft aan: “Al degenen voor wie de Gedragscode Pastoraat geldt behoren te allen tijde in hun leven en werk christelijke waarden en normen te onderschrijven en dienovereenkomstig te spreken en te handelen. Zij moeten weten dat zij voor hun gedrag verantwoordelijk zijn en er ook voor verantwoordelijk gehouden zullen worden.”

In de gedragscode wordt gerefereerd aan de aanbeveling van de commissie Deetman (p. 510) om de begeleiding van priesters en geestelijken waar mogelijk te harmoniseren en het personeelsbeleid te professionaliseren. In het verleden waren er al enkele gedragscodes voor pastoraal werkenden opgesteld, maar er was nog geen uniforme tekst voor alle bisdommen, ordes en congregaties in Nederland. Het rapport van de commissie Deetman adviseerde om tot meer samenhang tussen de bisdommen en waar mogelijk met de religieuze instituten te komen.

De Gedragscode Pastoraat omschrijft wat onder grensoverschrijdend gedrag wordt verstaan:

- psychisch grensoverschrijdend gedrag, waaronder emotioneel misbruik;
- fysiek grensoverschrijdend gedrag, waaronder mishandeling;
- seksueel grensoverschrijdend gedrag, waaronder seksuele opmerkingen en aanrakingen, vertoon van aanstootgevend materiaal en seksueel misbruik;
- verwaarlozing en/of het onthouden van zorg;
- discriminatie;
- schending van rechten;
- financiële en materiële uitbuiting.

(Gedragscode Pastoraat, artikel 5.2.)

De gedragscode geeft aan: “Gevallen waarin het hiermee bedoelde grensoverschrijdend gedrag plaatsvindt of heeft plaatsgevonden, dienen hoog te worden opgenomen en onmiddellijk te worden gemeld bij de kerkrechtelijk verantwoordelijke. Indien een pastoraal werkende onder verdenking staat van strafbare feiten betreffende mishandeling of seksueel misbruik, doet de kerkrechtelijk verantwoordelijke daarvan onverwijld aangifte bij de politie.” (Gedragscode Pastoraat, artikel 5.3.)

De gedragscode is direct van toepassing op degenen die als priester, diaken of pastoraal werk(st)er werkzaam zijn in de pastorale zorg van de RK Kerk. Van (andere) vrijwilligers wordt verwacht dat zij zich -mutatis mutandis- in hun gedrag eveneens richten naar de waarden en normen van de gedragscode.

Regeling:

- Gedragscode Pastoraat (1 juli 2014)

Grensoverschrijdend gedrag binnen de RK Kerk kan sinds 1 mei 2015 worden gemeld bij het Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag. Dit neemt klachten in ontvangst en zorgt voor een goede registratie. Daarna wordt:

1. bezien of afdoende pogingen zijn ondernomen om de klacht op het niveau van de direct betrokkenen aan de orde te stellen en te behandelen;
2. bezien of behoefte bestaat aan medische, psychische dan wel pastorale hulp en of civielrechtelijke dan wel canoniekrechtelijke wegen bestaan om de klacht aan de orde te stellen en te doen behandelen;
3. bezien of een klacht kan worden voorgelegd aan de Klachtencommissie van het R.K. Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag.

(Reglement R.K. Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag, artikel 3.2.)

Een klacht kan worden ingediend tegen degene op wie de Gedragscode Pastoraat van toepassing is, op basis van een klaagschrift. Er kan geen klacht worden ingediend, waar het gaat om een voorval dat langer dan twee jaar vóór de melding ervan bij het Meldpunt heeft plaatsgevonden, tenzij er naar het oordeel van de voorzitter van de Klachtencommissie goede redenen zijn die de overschrijding van de termijn van twee jaar rechtvaardigen. Een klacht zoals bedoeld onder 3 zal niet ontvankelijk worden verklaard indien de aangeklaagde inmiddels is overleden (Reglement R.K. Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag, artikel 8.2). Het Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag registreert echter wel klachten tegen overledenen en inzake verjaard seksueel misbruik die vanaf 1 mei 2015 zijn ingediend en gaat na of in deze gevallen hulpverlening nodig is en zo ja, welke vorm van hulpverlening.

De bisdommen en ordes en congregaties verwijzen mensen die grensoverschrijdend gedrag binnen de RK Kerk willen melden door naar dit nieuwe meldpunt. Hiervoor maken zij gebruik van een verwijsbrief die per 1 mei aan bisdomsecretariaten en via de KNR aan ordes en congregaties is toegezonden. Voor de zomerperiode van 2015 is een poster over het nieuwe Meldpunt verstuurd aan parochies en via de KNR aan ordes en congregaties. Ook zijn verwijskaartjes beschikbaar voor priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers en religieuzen om wanneer nodig aan te kunnen reiken aan mensen die een klacht willen indienen.

Regeling:

- Reglement R.-K. Meldpunt grensoverschrijdend gedrag (1 mei 2015)

4.2 'Essential norms'

Nieuwe richtlijnen voor de bisdommen inzake seksueel misbruik van minderjarigen sluiten aan bij de wettelijke regeling die de Congregatie voor de Geloofsleer in Rome heeft vastgesteld voor de canonieke strafrechtelijke behandeling van seksueel misbruik van minderjarigen die bij clerici moet plaatsvinden naast het strafrechtelijk proces naar Nederlands recht. Deze 'Essential norms' liggen ter goedkeuring bij de Congregatie voor de Geloofsleer en worden ingevoerd zo gauw de goedkeuring is verleend. Deze richtlijnen bepalen onder meer dat bij seksueel misbruik van minderjarigen altijd aangifte wordt gedaan bij het Openbaar Ministerie, zoals ook nu reeds praktijk is.

4.3. Hulpverlening

De hulpverlening wordt voortgezet ook na de sluitingsdatum van 1 mei 2015 voor het indienen van klachten onder de Klachtenregeling 2011, in eerste instantie zolang de Stichting Beheer en Toezicht nog actief is, onder hoede van deze Stichting.

Het Platform Hulpverlening heeft tot doel zorg te dragen voor excellente doorverwijzing van klagers naar deskundige hulpverleners. Deze vorm van hulp wordt ook verleend voordat de behandeling van de klacht door de Klachtencommissie is begonnen of de Klachtencommissie tot een eindconclusie is gekomen. De vereiste specialistische deskundigheid is in Nederland in een aantal specifieke centra voor handen. Gekozen is voor excellente doorverwijzing naar gespecialiseerde centra en deskundigen, omdat het gezien de wet- en regelgeving op het terrein van de GGZ niet mogelijk is een dergelijke voorziening zelf op te zetten. Het Platform beschikt over gekwalificeerde krachten om de doorverwijzing adequaat te kunnen laten plaatsvinden. Tevens kan het Platform gebruikmaken van een netwerk aan vertrouwenspersonen. Standaard worden deze aan slachtoffers toegewezen om hen (mede) te begeleiden tot aan de doorverwijzing. Veel slachtoffers geven aan blij te zijn met de rol van de vertrouwenspersonen.

Bij de start van de 0-meting bleek hulpverlening één van de kernthema's te zijn. In het kader van de 0-meting werd daarom uitgebreid gesproken met de betrokkenen vanuit het Platform, Beheer en Toezicht, KLOKK, de Bisschoppenconferentie en de KNR. Dit leidde tot een viertal aanbevelingen om te komen tot versterking van de aanpak.

Om het hulpaanbod te verbeteren werd in 2014 op voorstel van het Voorzittersoverleg de Adviesraad van het Platform Hulpverlening opgericht. Deze Adviesgroep denkt mee met het Platform en de vertrouwenspersonen over de aanpak en het toegankelijker maken van de hulpverlening. Dit leidt tot draagvlak en een effectievere en meer proactieve werkwijze. De Stichting Beheer en Toezicht stelde een onafhankelijke voorzitter van de Adviesgroep aan, die tevens deskundig is op dit terrein. In de Adviesgroep zijn drie geledingen te onderscheiden:

- vertegenwoordigers van de slachtofferorganisaties KLOKK, VPKK en MCU;
- vertegenwoordigers van BC en KNR;
- deskundigen.

Om beter te communiceren over wat het Platform kan betekenen, de werkwijze ervan en de concrete vormen hulp die worden aangeboden, werd naast de informatie die op de website van het Meldpunt Seksueel Misbruik RKK staat een brochure gemaakt. In deze brochure van het Platform worden slachtoffers gewezen op de mogelijkheden en werkwijze van het Platform Hulpverlening. De brochure wordt standaard verstrekt aan slachtoffers.

Om actiever te communiceren naar de bisdommen, congregaties en ordes over de mogelijkheden van hulpverlening aan slachtoffers nodigde het Voorzittersoverleg de voorzitter van het Platform en de voorzitter van de Adviesraad uit voor een bespreking hiervan. Beiden spraken ook met het bestuur van Beheer en Toezicht. De voorzitters van de Bisschoppenconferentie, de KNR en KLOKK vinden het belangrijk goed op de hoogte te worden gehouden over de gang van zaken en mogelijke problemen in de uitvoering op het gebied van de hulpverlening, daarbij rekening houdend met de complexiteit van de hulpvraag en het hulpaanbod dat veel slachtoffers al in het verleden hebben ontvangen.

Om als Platform Hulpverlening de resultaten van de doorverwijzingen beter in beeld te brengen en daardoor te komen tot een metterdaad excellente doorverwijzing is een systeem opgezet voor een goede registratie van het effect van de aangeboden hulp. Hiervoor biedt het Meldpunt de benodigde ondersteuning. Op deze wijze kunnen de concrete hulpvragen, de instellingen waarnaar door het Platform Hulpverlening is verwezen (en naar wie kan worden verwezen) en het resultaat van de geboden hulp met elkaar worden vergeleken. Zo ontstaat meer inzicht in de effectiviteit van het bestaande aanbod. Hierbij wordt overigens zorgvuldig rekening gehouden met vraagstukken van privacy (wat mag men vragen en aan wie?) en van medisch beroepsgeheim (wat mag men vertellen?).

4.4 Preventie

Een antecedentenonderzoek is reeds sinds 2005 verplicht bij de benoeming van priesters, diakens, pastoraal werk(st)ers, wanneer zij door een benoeming in een ander bisdom of een andere orde of congregatie terecht komen dan waartoe zij behoren.

Per 1 januari 2014 vraagt de RK Kerk in Nederland een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) van priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers, van religieuzen en van bepaalde vrijwilligers en functionarissen bij een nieuwe benoeming of voordat kandidaten daarvoor worden aangenomen.

De invoering van de VOG is een belangrijk onderdeel van het preventiebeleid van de Nederlandse bisdommen, ordes en congregaties. De RK Kerk streeft hiermee een zorgvuldige omgang na met jonge mensen die aan de zorg van kerkelijke medewerkers zijn toevertrouwd. Ook wordt gevraagd om zorgvuldigheid waar het gaat om het beheer van persoonsgegevens en financiën.

De VOG moet worden aangevraagd voor:

- priesters, diakens, en pastoraal werk(st)ers
- priesters, diakens, en pastoraal werk(st)ers in opleiding
- novicen (aspirant-leden van religieuze instituten)
- vrijwilligers en functionarissen die werken met minderjarigen
- vrijwilligers en functionarissen die werken met persoonsgegevens
- vrijwilligers en functionarissen die werken met financiën

In oktober 2013 zijn parochies, caritasinstellingen, benoemingenfunctionarissen en rectoren van priester- en diakenopleidingen hierover geïnformeerd. De verzonden informatie, achtergronden en een handleiding, werden bovendien gepubliceerd op de website van Nederlandse Kerkprovincie (www.rkkerk.nl) en de website van de Konferentie Nederlandse Religieuzen (www.knr.nl).

Op 18 mei 2015 startte een campagne van de Rijksoverheid om seksueel grensoverschrijdend gedrag te voorkomen. De campagne wordt gevoerd onder het thema: 'Seksueel grensoverschrijdend gedrag: Maak er een punt van.' De bijbehorende website ging op 18 mei online: www.maakereenpuntvan.nl. De RK Kerk werkt mee aan deze campagne van de Rijksoverheid en sportkoepel NOC*NSF, de NOV en het CIO (Interkerkelijk Contact in Overheidszaken). Het doel is parochiebestuurders te stimuleren om nog meer werk te maken van preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag. De bisdommen stuurden de informatie over de campagne door aan de parochies. Daarvoor werd een brief aangereikt en ook een parochiebladartikel/websitebericht. Dit werd ook op de websites van de Kerkprovincie, de KNR en de bisdommen geplaatst.

De lijst met personen voor wie de VOG verplicht is werd in het voorjaar 2015 - naar aanleiding van de campagne 'Seksueel grensoverschrijdend gedrag: Maak er een punt van' - uitgebreid van personen die werken met minderjarigen tot ook personen die werken met mensen met een verstandelijke beperking.

De campagne 'Maak een punt van' brengt vier actiepunten onder de aandacht. Daarbij werden voor de parochies enkele zaken in het bijzonder aangegeven:

- 1) Zorg dat vrijwilligers een VOG hebben
Gestipuleerd werd dat binnen de Rooms-Katholieke Kerk het aanvragen van een VOG al sinds 1 januari 2014 verplicht is voor een aantal specifieke groepen.
- 2) Hanteer heldere omgangsregels
Aangegeven werd dat parochies zich hiervoor kunnen richten naar de Gedragscode Pastoraat en de website www.meldpuntgrensoverschrijdendgedragkk.nl.
- 3) Stel een vertrouwenscontactpersoon aan
Voorafgaand aan de start van de campagne 'Maak er een punt van' besloot de Bisschoppenconferentie om per bisdom een vertrouwenspersoon aan te stellen. Aangegeven werd dat parochiebesturen dit niet zelf hoeven te doen. Ook de KNR heeft vertrouwenspersonen aangewezen.
- 4) Wees zorgvuldig bij het aannemen van vrijwilligers
Het is voor parochies niet altijd eenvoudig om nieuwe vrijwilligers te vinden voor taken in de parochie. Aangegeven werd dat desalniettemin een zorgvuldig aannamebeleid van belang is.

De campagne 'Seksueel grensoverschrijdend gedrag: Maak er een punt van' brengt diverse toolkits onder de aandacht waar vrijwillige besturen gebruik van kunnen maken. Een van deze toolkits is www.eenveiligkerk.nl. De Bisschoppenconferentie en de KNR waren betrokken bij dit project. Op de website www.eenveiligkerk.nl is ook het gedragsprotocol opgenomen dat binnen de Rooms-Katholieke Kerk werd ontwikkeld voor de Wereldjongerendagen van 2011 (Madrid) en de Wereldjongerendagen van 2013 (Brazilië).

Op 10 december 2014 hebben meer dan twintig kerken in Zeist een verklaring getekend waarin ze uitspreken zich sterk te blijven maken voor een veilige leef- en werkomgeving binnen de kerk, het kerkgenootschap en de daarbij aangesloten gemeenten en parochies. Namens de R.K.-Kerk tekende mgr. Van den Hende, bisschop van Rotterdam, en referent voor de oecumene. De intentieverklaring werd ondertekend door alle lidkerken van de Raad en door enkele andere kerken. Ze luidt: "Kerken horen een plek te zijn waar mensen zich veilig kunnen voelen en waar ze veilig zijn: jong en oud, gemeenteleden/parochianen en bezoekers, vrijwilligers en beroepskrachten. Wij, christelijke kerken in Nederland, erkennen dat die veiligheid ook in onze kringen in het geding was en is, dat ze voortdurende aandacht en preventie vraagt. De kerken nemen de nodige maatregelen. We veroordelen alle vormen van grensoverschrijdend gedrag, waarbij in pastorale of andere relaties misbruik wordt gemaakt van macht. Met name denken we aan seksueel misbruik en geweld, dat kwetsbare, veelal jonge mensen voor het leven kan tekenen. Dit onrecht tegen de medemens noemen wij zonde: het is kwaad in Gods ogen. We weten ons ertoe geroepen in eigen kring dergelijk misbruik tegen te gaan. Waar we het tegenkomen in pastorale relaties nemen we passende maatregelen. De slachtoffers ervan zeggen we onze betrokkenheid toe. We achten het, ook jegens hen, onze plicht er alles aan te doen dat de kerk werkelijk voor ieder een veilige plek is."

5. Overlegvormen en gesprek

De aanpak van de commissie Deetman was om meerdere redenen uniek. Op een systematische wijze werd het misbruik binnen de RK-instellingen over de periode 1945-2010 in kaart gebracht en de commissie kreeg van de RK Kerk toegang tot alle documenten en archieven. De slachtoffers kregen de mogelijkheid hun ervaringen te uiten en de kerkelijke autoriteiten werden ook bevraagd over hun kennis van het dossier. De commissie Deetman stimuleerde dat de slachtoffers zich gingen organiseren.

De RK Kerk is in de periode 2010-2015 op verschillende manieren in gesprek geweest:

- Met individuele slachtoffers en slachtoffergroepen
- In de Contactgroep met vertegenwoordigers van slachtoffergroepen
- In het Voorzittersoverleg van de voorzitters van de Bisschoppenconferentie, KNR en KLOKK
- Met de Tweede Kamer en de Minister van Veiligheid en Justitie

En daarnaast waren er:

- Een jaarlijks overleg van de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en KNR met de voorzitters van KLOKK, VPKK en MCU (2014, 2015)
- Ad hoc overleg van de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR met de Raad van Toezicht KLOKK (2014, tweemaal)
- Ad hoc overleg van hogere oversten congregaties en ordes en het bestuur van de KNR met het bestuur van KLOKK (2012, 2014)

5.1 Gesprekken van slachtoffers en de RK Kerk

Het onderzoek van de commissie Deetman leidde tot vele contacten, vooral tussen congregaties, ordes en slachtoffers. Naast individuele contacten ontstonden er ook overlegsituaties met lotgenotengroepen. De gesprekken waren veelal gericht op het misbruik op bepaalde congregaties en ordes en/of specifieke locaties. Er zijn de afgelopen jaren vele gesprekken gevoerd tussen kerkelijke vertegenwoordigers en slachtoffers. Deze gesprekken waren gerelateerd aan de Klachtenprocedure of mediation, dan wel stonden daar los van. Ten behoeve van zijn eerste monitorrapportage heeft de KNR op verzoek van de heer Deetman aan het eind van 2012 geïnventariseerd hoeveel gesprekken er waren gevoerd. In de rapportage⁹ aan de heer Deetman wordt aangegeven dat “er meer dan 2.000 gesprekken met slachtoffers (waren) gevoerd door hogere oversten, religieuzen en vertrouwenspersonen van de KNR, i.e. buiten de hoorzittingen van de Klachtencommissie om.” Het is belangrijk te onderstrepen dat dit veelal pastorale gesprekken zijn geweest.¹⁰ Bij diverse congregaties en ordes hebben de slachtoffers zich georganiseerd in een lotgenotengroep. Dit gebeurde vooral in de eerste jaren. Een belangrijk onderwerp was de mogelijkheden om erkenning en genoegdoening te verkrijgen.

Zoals hiervoor beschreven werd de Contactgroep ingesteld als één gezamenlijk ‘loket’ voor contact met de RK Kerk, aldus de commissie Deetman in het Eindrapport van december 2011. Bij de oprichting begin 2012 door de Bisschoppenconferentie en de KNR kreeg de Contactgroep als vraag mee om het contact te behartigen vanuit de RK Kerk met individuele slachtoffers en slachtoffergroepen als stagnatie optrad in processen van erkenning en herstel. Op deze wijze had de Contactgroep onder meer contact met de Belgische Congregatie van de Broeders van Scheppers. Uit zorg voor slachtoffers die in Nederland een procedure waren gestart bij het Meldpunt Seksueel Misbruik RKK, besloot deze congregatie de Nederlandse procedure voort te zetten en op basis van coulance een afronding mogelijk te maken. De Contactgroep was daarnaast betrokken bij diverse individuele stagnaties en bemiddelde bij betrokkenen om procedures goede voortgang te doen vinden.

Voor het Voorzittersoverleg zie hiervoor (paragraaf 3.4).

⁹ KNR, Samenvatting van enquêtes onder ordes en congregaties van de Konferentie Nederlandse Religieuzen, januari 2013.

¹⁰ Verslag van overleg van hogere oversten van KNR met bestuur KLOKK, 2 december 2014.

5.2 Tweede Kamer en Minister

In de periode 2010-2015 is de RK Kerk op verschillende momenten in gesprek geweest met de Tweede Kamer en de Minister van Veiligheid en Justitie. Op 18 januari 2012 spraken de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR met de Tweede Kamer naar aanleiding van het verschijnen van het eindrapport van de commissie Deetman op 16 december 2011. De voorzitters van de Bisschoppenconferentie en KNR zegden toe de aanbevelingen van de commissie Deetman daadkrachtig en consequent op te volgen.

Op 18 april 2012 was de heer mr J.C.G.M. Bakker (econoom van het Bisdom Rotterdam, voorzitter van het Economencollege van de Nederlandse Kerkprovincie, lid van de Contactgroep inzake seksueel misbruik van minderjarigen) als vertegenwoordiger van de RK Kerk, te gast bij de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie. De aanleiding was onder meer berichtgeving in de krant over castraties en dus ernstig fysiek geweld en kritiek van slachtoffers op de klachtenafhandeling door de RK Kerk.

Op 28 maart 2013 waren de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR opnieuw in de Tweede Kamer. Deze keer om te spreken over de eerste monitorrapportage van de heer Deetman (verschenen op 28 september 2012). Aangegeven werd hoe de RK Kerk zich inzette voor adequate maatregelen wanneer slachtoffers een stagnatie ervoeren in hun procedure bij het Meldpunt. Voor slachtoffers van seksueel misbruik in het internaat Maria ter Engelen te Bleijerheide (Congregatie van de Arme Broeders van Sint-Franciscus, dat in 1979 werd gesloten) werd in samenspraak met Beheer en Toezicht een 'bypass' ingesteld. De provinciaal overste van de Europese provincie (de Nederlandse provincie van deze congregatie werd in 2005 opgeheven) noch de generale overste in Ohio was bereid de klachten van seksueel misbruik op advies van de Klachtencommissie gegrond te verklaren. Voor deze slachtoffers werd via de 'bypass' toch toegang tot de Compensatiecommissie mogelijk gemaakt. De KNR en de Bisschoppenconferentie richtten gezamenlijk - overigens zonder aansprakelijkheid op zich te nemen - een Coulancefonds in waaruit de compensaties aan de betrokken slachtoffers binnen de daarvoor gestelde termijn van 6 weken werden uitbetaald. Zo werd de stagnatie in de procedure bij het Meldpunt opgeheven.

Voorts hield de Vaste Kamercommissie voor Veiligheid en Justitie enkele malen een Algemeen Overleg met de Minister van Veiligheid en Justitie. De vragen die de Kamercommissie bij deze overleggen aan de Minister stelde, werden door hem schriftelijk of mondeling overlegd met de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR. Dit waren constructieve momenten van overleg. Ook was er schriftelijke uitwisseling van informatie.

Bij het laatste Algemeen Overleg over het onderwerp seksueel misbruik en de Rooms-Katholieke Kerk voor het zomerreces (30 april 2015) vroeg de Kamer aan de Minister om de komende vijf jaren, na het wegvallen van de monitoring door de heer Deetman, de samenwerking en het gesprek van slachtoffers en de RK Kerk te blijven volgen. De Minister gaf aan hiertoe bereid te zijn, de scheiding van Kerk en Staat in acht nemend. Zo kan gesteld worden dat er ook de komende periode periodiek overleg zal zijn van de Rooms-Katholieke Kerk samen met slachtoffergroepen met de Minister. Overigens vond nog voor het zomerreces op 22 juni 2015 een gesprek plaats van de Minister met de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR.

6. Invloed van slachtofferorganisaties

In het voorgaande is een overzicht gegeven van de verschillende overlegmomenten met onder meer de slachtoffers en slachtofferorganisaties. De vraag komt op of dit overleg van invloed is geweest op de gang van zaken? In kwalitatieve termen kan hierover het volgende worden gezegd:

- doordat het Voorzittersoverleg is gericht op het verkrijgen van consensus, is de invloed van KLOKK groot. De 0-meting en het Voorzittersoverleg waren er niet gekomen als KLOKK dit niet had voorgesteld (0-meting) of actief had ondersteund (Voorzittersoverleg). De landelijke media-uiting op 16 december 2013 en de Slotactie zijn suggesties, die KLOKK heeft ingebracht;
- het belang van adequate hulpverlening is door KLOKK, VPKK en MCU op verschillende momenten krachtig onderstreept. Die signalen hebben geleid tot gesprekken met bestuur Beheer en Toezicht om te bezien wat mogelijk is om de hulpverlening te versterken. Met de komst van de Adviesraad van het Platform Hulpverlening als een van de zichtbare resultaten;
- in de Contactgroep wordt gesproken over het kunnen oplossen van probleemsituaties (casuïstiek). Deze worden veelal aangedragen door KLOKK. Een aantal werd door gerichte interventies vanuit de RK Kerk opgelost;
- In het Voorzittersoverleg brengt KLOKK suggesties voor en knelpunten in de uitvoering van de regelingen in. Deze signalen worden onderzocht en, waar nodig en mogelijk, met oplossingen voorzien weer besproken in het Voorzittersoverleg. Dit kan weer leiden tot vervolgacties om de gewenste situatie te bewerkstelligen;
- het opschuiven van de einddatum met 10 maanden is het effect van een juridische interventie (kort geding) van VPKK in plaats van de uitkomst van een overleg;
- KLOKK, MCU en VPKK overleggen met bisdommen, congregaties en ordes over de aanpak van seksueel misbruik aldaar. Waar mogelijk leidt dit tot suggesties en afspraken over de gewenste aanpak.

7. Ervaringen van de bisdommen 2010-2015

De bisdommen hebben in de periode 2010-2015 (peildatum 9 juni 2015) te maken gehad met 794 meldingen en 485 klachten (waarvan 337 klachten die zijn afgerond tot een advies, waaronder 2 schikkingen, en 146 klachten die nog in behandeling zijn bij de Klachtencommissie).

(Peildatum Beheer en Toezicht 9 juni 2015)

Bisdom	Aantal Meldingen	Aantal Klachten
Aartsbisdom Utrecht	174	109
Bisdom Breda	39	26
Bisdom Groningen-Leeuwarden	15	9
Bisdom Haarlem-Amsterdam	139	78
Bisdom Roermond	148	95
Bisdom Rotterdam	100	59
Bisdom 's Hertogenbosch	179	109
Eindtotaal	794	485

Er werden 169 compensaties uitgekeerd met een gemiddelde van € 30.587 (in totaal € 5.169.245).

(Peildatum Beheer en Toezicht 9 juni 2015)

categorie	aantal compensaties	gemiddeld bedrag	totaalbedrag
0	1	n.v.t.	n.v.t.
1	9	€ 1.917	€ 17.250
2	23	€ 7.163	€ 164.750
3	53	€ 16.934	€ 897.000
4	12	€ 21.429	€ 257.150
5	71	€ 53.987	€ 3.833.095
totaal	169	€ 30.587	€ 5.169.245

Aan de bisdommen is ten behoeve van deze rapportage een viertal vragen voorgelegd inzake hun ervaringen betreffende de aanpak van het probleem van het seksueel misbruik van minderjarigen door medewerkers en vrijwilligers in de Kerk:

- Op welke wijze hebben de zittingen van de Klachtencommissie bijgedragen aan herstel en erkenning? Wat is uw indruk van de zittingen die hebben plaatsgevonden en waar u als kerkelijke vertegenwoordiger slachtoffers van seksueel misbruik ontmoette?
- Dezelfde vraag aangaande mediation binnen Beheer en Toezicht.
- Op welke andere wijze bent u slachtoffers tegemoet getreden?
- Op welke wijze heeft u de afgelopen tijd preventie van seksueel misbruik en de Gedragscode Pastoraat besproken met uw werkers in het pastoraat? (Diocesane gremia, opleiding en vorming, eventuele bijeenkomsten, Analecta en overige berichtgeving.)

7.1 De zittingen van de Klachtencommissie als bijdrage aan herstel en erkenning

In het algemeen is de indruk van de bisdommen dat de zittingen bijgedragen hebben aan erkenning en herstel, vooral vanwege het feit dat de slachtoffers zeer uitvoerig hun verhaal konden doen, ondersteund door een juridisch adviseur en vaak ook een partner of vertrouweling. Op deze wijze is namelijk de mogelijkheid ontstaan om binnen een geregeld kader op individueel niveau en op een persoonlijke wijze met slachtoffers van gedachten te wisselen over hun ervaringen en de gevolgen van het misbruik door medewerkers en vrijwilligers van de Kerk. De zittingen van de Klachtencommissie bieden een omgeving waarin geluisterd wordt naar wat slachtoffers is overkomen en aangedaan. Ter zitting bleek dat de klagers zich gehoord, serieus genomen, en alleen daardoor al erkend wisten, hoe moeilijk het voor hen ook was om te spreken over de feiten en de details van het

misbruik. Dat zij hun verhaal tegenover de Klachtencommissie konden doen was steeds een belangrijke stap in hun helingsproces, die zij vaak met veel moeite hebben gezet.

Waarheidsvinding

Mede door de zittingen is het duidelijk geworden dat het probleem van het seksueel misbruik van minderjarigen zeer serieus is aangepakt. De bisdommen werden in de gelegenheid gesteld te laten zien dat ze serieus werk maken van de erkenning en het herstel door als reactie op het klaagschrift alle mogelijke gegevens die iets konden zeggen over het misbruik aan te reiken, en deze ook tijdens de zitting nader toe te lichten. De zittingen van de Klachtencommissie hebben het element van een 'objectivering' van de klachten van de slachtoffers van seksueel misbruik. Door middel van steunbewijzen wordt gepoogd de verhalen van slachtoffers boven het louter subjectieve niveau uit te tillen. Opvallend daarbij was dat niet alleen de slachtoffers van seksueel misbruik en hun juridisch adviseurs, maar ook de Klachtencommissie en de kerkelijke vertegenwoordiger gezamenlijk probeerden oplossingen te vinden voor het gebrek aan of het tekort in steunbewijzen. Bijvoorbeeld door een nader onderzoek in te stellen, of door een slachtoffer concreet een handreiking te bieden, om niet te blijven steken in het juridische gelijk en zo de mogelijkheid te bieden om tot een afronding van de procedure te komen, waarbij de belangen van het slachtoffer voorop staan. De zittingen van de Klachtencommissie waren vanwege het element van waarheidsvinding niet alleen een instrument om de geuite beschuldigingen van seksueel misbruik te objectiveren, maar ook om de - in principe reeds bestaande - geloofwaardigheid van de slachtoffers van seksueel misbruik verder te versterken, hetgeen ook voor henzelf een bevestiging en een bemoediging betekende.

De kerkelijke vertegenwoordigers waren geraakt door de vaak pijnlijke verhalen van de klagers over het misbruik dat zij op minderjarige leeftijd hadden ondergaan, en de gevolgen voor hun leven. Tegelijk was het in een aantal gevallen ook nodig om nadere vragen te stellen of kanttekeningen te plaatsen bij relevante aspecten van de klacht, bijvoorbeeld ten aanzien van de periode waarin het seksueel misbruik plaats kon hebben gevonden.

Ontmoetingen

De zittingen bieden ruimschoots de gelegenheid erkenning uit te spreken en excuses aan te bieden voor seksueel misbruik door medewerkers en vrijwilligers in de Kerk. De zittingen van de Klachtencommissie zijn door bisdommen ervaren als een uitstekend instrument om onder een deskundige leiding een ontmoeting te hebben met slachtoffers van seksueel misbruik in de Kerk. Slachtoffers van seksueel misbruik werden in het bijzijn en met de hulp van hun juridisch adviseur in de gelegenheid gesteld om mondeling hun klaagschrift toe te lichten en in hun eigen woorden over hun ervaringen te vertellen aan de leden van de Klachtencommissie, die hen met empathie en begrip toehoorden en veelal vanuit hun specifieke kennis en ervaring informatieve vragen of verhelderingsvragen stelden.

De zittingen van de Klachtencommissie vinden plaats aan het slot van soms langlopende procedures, tijdens welke in verreweg de meeste gevallen slechts schriftelijk contact onderhouden wordt. De zitting is derhalve het eerste moment waarop slachtoffer en kerkelijk vertegenwoordiger elkaar ontmoeten. De ervaring van een enkel bisdom is, dat pas wanneer de kerkelijk vertegenwoordiger aan het slot van een zitting de gelegenheid kreeg medeleven uit te spreken, de kloof werd overbrugd. De meeste slachtoffers gaven in antwoord daarop uiting aan hun dankbaarheid voor dit gebaar.

Ook is ervaren dat de aanwezigheid van een kerkelijk vertegenwoordiger bij de zittingen voor de slachtoffers van seksueel misbruik een teken is, dat de Kerk hun verhalen serieus neemt en dat de Kerk bereid is spijt te betuigen en oprechte verontschuldiging aan te bieden voor hetgeen de aangeklaagden slachtoffers hebben aangedaan. Voor sommige slachtoffers bood de aanwezigheid van een kerkelijk vertegenwoordiger ook de mogelijkheid om de pijn en woede die zij voelden tegenover de aangeklaagde en de Kerk, ook rechtstreeks aan een representant van de Kerk te uiten.

De algemene indruk is dat de zittingen van de Klachtencommissie, hoewel emotioneel erg belastend voor de slachtoffers, een positieve bijdrage leveren in het verwerkingsproces van de slachtoffers. Waar een bisschop aanwezig was bij de zittingen, gaven meerdere slachtoffers na afloop aan dat ze in eerste instantie opzagen tegen zijn aanwezigheid. Die werd echter achteraf in vrijwel alle gevallen als positief ervaren. Persoonlijke aandacht en erkenning, alsmede spijtbetuiging ('Dit doet me heel veel goed,' aldus een slachtoffer) bleken vaak belangrijker dan de mogelijkheid van een financiële compensatie.

Spiegel voor de Kerk

De zittingen van de Klachtencommissie boden een geregeld kader om met slachtoffers van gedachten te wisselen over hun ervaringen en de gevolgen van het misbruik door medewerkers en vrijwilligers in de Kerk. Voor veel slachtoffers was de zitting bij de Klachtencommissie de eerste keer dat zij min of meer 'publiekelijk' hun verhaal deden en op deze wijze de taboesfeer rond seksueel misbruik, de praktijk van stilzwijgen en ontkenning, konden doorbreken. En dat gold niet alleen voor de slachtoffers van seksueel misbruik, maar ook voor de kerkelijk vertegenwoordigers en in ruimere zin voor de parochies waar het seksueel misbruik plaatsgevonden had. De indringende verhalen van slachtoffers van seksueel misbruik dwongen om een duistere kant van het kerkelijke verleden onder ogen te zien. Een significant voorbeeld daarvan waren de hoorzittingen van meerdere slachtoffers van seksueel misbruik door één en dezelfde aangeklaagde, waarbij de verhalen van de slachtoffers voor het eerst serieus genomen werden en waarbij de kerkelijke vertegenwoordiger diep onder de indruk was van het overweldigende leed dat de slachtoffers aangedaan was en van de moed van de slachtoffers om ondanks alle weerstand toch hun verhaal te doen. Op deze wijze vormden de hoorzittingen van de Klachtencommissie als het ware een spreekbuis voor de slachtoffers van seksueel misbruik en een spiegel voor de kerkelijke vertegenwoordigers en voor beide groepen een moment van verlichting en uitzuivering.

7.2 Mediation binnen Beheer en Toezicht als bijdrage aan herstel en erkenning

Er is bij de bisdommen zeer beperkt ervaring opgedaan met mediation binnen Beheer en Toezicht. Eén bisdom heeft een ervaring gehad met mediation binnen Beheer en Toezicht uit de periode vóór de mediationregeling van de Stichting Beheer en Toezicht uit 2013. Daarin is naar de mening van de aangeklaagde en achteraf ook naar de mening van de Klachtencommissie, de mediation niet naar behoren verlopen. In een gesprek van de aangeklaagde en zijn echtgenote met de voorzitter en secretaris van de Klachtencommissie is dit erkend en uitgesproken.

7.3 Overige contacten met slachtoffers van seksueel misbruik

De bisdommen hebben slachtoffers van seksueel misbruik die een procedure doorliepen bij het Meldpunt Seksueel Misbruik RKK telkens een gesprek aangeboden, meestal in de brief waarin de bisschop het advies van de Klachtencommissie overnam en de klacht gegrond verklaarde, soms ook voorafgaand aan de zitting bij de Klachtencommissie. Het aanbod tot een gesprek werd ook herhaald bij de uitspraak van de Compensatiecommissie, wanneer slachtoffers een verzoek tot compensatie indienden. Niet veel slachtoffers maakten gebruik van de mogelijkheid tot een gesprek.

Een enkel bisdom benadert eenmaal per jaar schriftelijk alle slachtoffers wier Klachtprocedure is afgerond, en die niet hebben aangegeven daar geen prijs op te stellen. Dit contact vindt veelal plaats in de decembermaand en is bedoeld om slachtoffers te laten weten dat het misbruik niet vergeten is en ze zo nodig contact kunnen opnemen met het bisdom voor (hulp-)vragen. Naast deze contactmomenten bestaat altijd de mogelijkheid het gesprek aan te gaan en het bisdom informeel te benaderen. Met bepaalde slachtoffers is, op basis van met hen gemaakte afspraken, zeer geregeld, bijvoorbeeld ieder kwartaal of half jaar, contact onderhouden per e-mail, telefoon of een persoonlijk gesprek. Zo vond vlak voor de dood van een slachtoffer nog een gesprek plaats over het haar overkomen seksueel misbruik, waarbij in dat contact het misbruik is erkend en excuses zijn aangeboden.

Ook zijn er gesprekken met slachtoffers geweest, zonder dat die van de officiële Klachtenprocedure gebruik hebben willen maken. Zo'n inhoudelijk contact met de kerkelijke leiding of een naaste medewerker werd door deze slachtoffers als afdoende beschouwd. In een enkel geval leidde het tot een dusdanig vertrouwen dat de betreffende persoon het aandurfde om, nadat het bisdom hiervoor de weg geplaveid had, contact te leggen met de religieuze orde in een instelling waarvan het misbruik had plaatsgevonden.

Een van de bisdommen meldt dat er een oproep is gedaan in een parochiekerk aan slachtoffers van kerkelijk seksueel misbruik in het algemeen en voor slachtoffers van een priester in die parochie werkzaam was geweest, om zich te melden bij de Klachtencommissie. Dit heeft ruime aandacht

gekregen in de media en er ook toe geleid dat slachtoffers klachten hebben ingediend. In een ander bisdom vond een gesprek plaats van de bisdomleiding met slachtoffers van seksueel misbruik in samenspraak met het bestuur van de parochie waar het misbruik destijds plaatsvond. De bisdomleiding sprak daarbij uit dat de bisdomleiding in de tijd dat het misbruik plaatsvond niet had gereageerd op signalen over het misbruik en dat het nooit had mogen gebeuren. Daarna is ten overstaan van de regionale media een oproep gedaan aan de lokale dorpsgemeenschap om de zwijgcultuur rond seksueel misbruik te doorbreken, de slachtoffers niets in de weg te leggen bij het indienen van hun klacht wegens seksueel misbruik en hun dat niet kwalijk te nemen, omdat zij al genoeg leed hadden ondergaan. Ook werd opgeroepen om de slachtoffers juist op alle mogelijk manieren bij te staan en zo een bijdrage te leveren aan hun heling.

7.4 Preventie van seksueel misbruik en de Gedragscode Pastoraat

In de bisdommen is preventie van seksueel misbruik in de afgelopen jaren in alle gremia aan de orde geweest: in de Bisdomstaf (bisdombestuur), het Kapittel, de Priesterraad, Dekensvergaderingen en Vicariaatsbijeenkomsten, de Diocesane Pastorale Raad en andere overlegorganen waar pastorale beroepskrachten, parochiebestuurders en andere vrijwilligers elkaar en de bisdomleiding ontmoeten. In een enkel bisdom werd een diocesane voortgangsc commissie ingesteld die de bisschop adviseerde inzake beleid en soms in concrete zaken. In de diverse bisdommen zijn speciale bijeenkomsten georganiseerd specifiek rond de aanbevelingen van de heer Deetman, de procedure bij het Meldpunt Seksueel Misbruik RKK, en het onderwerp preventie van seksueel misbruik. Ook zijn er trainingen, lezingen en studiedagen georganiseerd die hebben bijgedragen aan een sterker bewustzijn van de problematiek.

De invoering van de verplichte Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) voor (toekomstige) pastorale beroepskrachten en bepaalde categorieën vrijwilligers (per 1 januari 2014) heeft het onderwerp preventie duidelijk op de agenda geplaatst. En met name ook de informatie rond de komst van de gratis VOG-verklaring voor vrijwilligers die werken met minderjarigen (najaar 2015) heeft bij veel pastorale beroepskrachten het bewustzijn gesterkt alert te zijn op situaties die ongewenst kunnen zijn. Alle nieuwe pastorale beroepskrachten, die van elders komen, kunnen hun werkzaamheden pas beginnen nadat een zogenaamde vrijwaringsverklaring is overlegd, conform het binnen de Kerkprovincie verplichte antecedentenonderzoek.

Ook de vaststelling per 1 juli 2014 door de bisschoppen van de Gedragscode Pastoraat (in samenspraak met de KNR) en publicatie daarvan leidden tot verdere aandacht voor preventie van grensoverschrijdend gedrag. De Gedragscode Pastoraat is besproken met pastorale beroepskrachten in de diverse gremia van de bisdommen, gepubliceerd in de *Analecta* en kreeg opnieuw verder bekendheid bij de start van het nieuwe R.K. Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag (per 1 mei 2015). Daarover is gecommuniceerd via de bisdomwebsites, bisdombladen, parochiewebsites en parochiebladen. Ook werd voor de zomer middels een poster die aan parochies werd verzonden aandacht gevraagd voor het nieuwe meldpunt. Daarvoor wezen de bisdommen de parochies in mei 2015 op de campagne 'Seksueel grensoverschrijdend gedrag. Maak er een punt van'. Hierover werd een brief aan alle parochies verstuurd, een websitebericht geplaatst en parochiebladartikel aangeboden.

In het bijzonder zijn de Gedragscode Pastoraat, de VOG en de preventie van grensoverschrijdend gedrag onderwerp in de opleiding en vorming van priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers. Het onderwerp seksueel misbruik en preventie maakt integraal onderdeel uit van de opleiding en vorming van pastorale beroepskrachten. In de intellectuele en persoonlijke vorming van pastorale beroepskrachten is daar veel aandacht voor in persoonlijke gesprekken en andere bijeenkomsten. Bij de toelating van seminaristen is een assessment gebruikelijk. Studenten aan de opleidingen worden geïnformeerd over de Gedragscode Pastoraat. Verder is in het studieprogramma van de verschillende opleidingen aandacht, bijvoorbeeld in de vorm van een seminarweek, voor het omgaan met en gesprek over het celibaat, affectiviteit en seksualiteit zowel in relatie tot de persoonlijke ontwikkeling alsook tot de uitoefening van het dienstwerk.

8. Ervaringen van de ordes en congregaties 2010-2015

De ordes en congregaties hebben in de periode 2010-2015 (peildatum Beheer & Toezicht 9 juni 2015) te maken gehad met 2626 meldingen en 1527 klachten (waarvan 851 klachten zijn afgerond tot een advies, daarnaast 10 schikkingen, en 666 klachten die nog in behandeling zijn bij de Klachtencommissie).

Er zijn bij 95 religieuze instituten 1 of meer meldingen en klachten binnengekomen. Hieronder een overzicht van de veertien instituten waarbij meer dan 50 meldingen zijn binnengekomen.

(Peildatum Beheer en Toezicht 9 juni 2015)

Congregatie	Aantal Meldingen	Aantal Klachten
Brs. van Amsterdam (c.s.d.)	78	47
Brs. van de Christelijke Scholen (f.s.c.)	79	50
Brs. van OLV van Lourdes (Dongen)	91	68
Brs. van Huijbergen (c.f.h.)	73	35
Brs. van Liefde (f.c.)	130	69
Brs. van Maastricht (f.i.c.)	209	118
Brs. van Saint Louis Oudenbosch (c.s.a.)	85	53
Franciscanen (o.f.m.)	105	47
Fraters van Tilburg (c.m.m)	242	144
Fraters van Utrecht	107	71
Jezuïeten (s.j)	67	37
Ordensgemeinschaft der Armen-Brüder des Hl. Franziskus (Bleijerheide)	96	66
Priesters van het H. Hart van Jezus (s.c.j.)	129	92
Salesianen van Don Bosco (s.d.b.)	139	58

(peildatum 9 juni 2015)

categorie	aantal compensaties	gemiddeld bedrag	totaalbedrag
1	7	€1.714	€12.000
2	63	€7.399	€458.750
3	141	€15.815	€2.229.850
4	47	€22.454	€1.055.350
5	188	€54.724	€9.576.644
totaal	446	€29.881	€13.327.149

Aan de ordes en congregaties is ten behoeve van deze rapportage een enquête voorgelegd inzake hun ervaringen betreffende aanpak van het probleem van het seksueel misbruik van minderjarigen door religieuzen en anderen voor wie de ordes en congregaties verantwoordelijkheid dragen. Deze enquête betrof:

- cijfers en gegevens over aantallen klachten, compensaties, mediationtrajecten;
- de ervaringen die oversten en/of hun gedelegeerden hebben met de behandeling van klachten door het Meldpunt Seksueel Misbruik in de RK Kerk, de Klachtencommissie, de Compensatiecommissie en het Platform Hulpverlening, met name met het oog op bijdragen aan herstel en erkenning, en verantwoordelijkheid naar slachtoffers van seksueel misbruik;
- dezelfde vraag aangaande mediation binnen Beheer en Toezicht en daarbuiten;
- het tegemoet treden van slachtoffers, in en buiten de procedures;
- aandacht voor de preventie van seksueel misbruik.

8.1 Ervaringen met het Meldpunt Seksueel Misbruik in de RK Kerk, de Klachtencommissie, de Compensatiecommissie en het Platform Hulpverlening als bijdrage aan herstel en erkenning

Er bestaat over het algemeen een goede indruk van de handelwijze van de verschillende onderdelen van de Stichting Beheer en Toezicht. De slachtoffers staan centraal en kunnen hun verhaal doen. Het feit dat hun klachten in de meeste gevallen verjaard zijn en dat de aangeklaagden veelal reeds overleden zijn, mag niet in de weg staan aan erkenning van en genoegdoening voor het misbruik. De verbeterpunten die in de 0-meting zijn gesignaleerd ten aanzien van de Stichting Beheer en Toezicht, zijn alle doorgevoerd.

Klachtencommissie

Belangrijk is het feit dat de Klachtencommissie zich niet uitspreekt over schuld en aansprakelijkheid van de aangeklaagde, maar over de aannemelijkheid van het verhaal van de klager. Het middel om de klachten aannemelijk te maken wordt gezocht in steunbewijs. Gezien de verjaring en de ouderdom van de klachten is dit vaak moeilijk te leveren. Ordes en congregaties spannen zich met klagers en ten behoeve van klagers in om mogelijk tekort aan steunbewijs op te lossen door archiefonderzoek, aanleveren van gegevens of tegemoetkoming in de gestrengheid van de aannemelijkheid. Waar het principe van aannemelijkheid gevolgd wordt lopen de zaken veelal goed. Hogere oversten streven na dat dat het slachtoffer zijn of haar verhaal kan doen zonder juridisering, terwijl de aangeklaagde er niet meer is om zich te verdedigen. Dit levert bij oversten soms spanningen op, maar de adviezen van de Klachtencommissie om klachten gegrond te verklaren worden steeds zonder uitzondering opgevolgd in het besef dat het overnemen van het advies tot gegrondverklaring voor slachtoffers een belangrijke stap vormt in het proces van heling en herstel.

Compensatiecommissie

De zorgvuldige wijze waarop de Compensatiecommissie tot een toewijzing komt, wordt gewaardeerd en geprezen, ook al betekent dit dat er vaak tijd mee gemoeid is voordat een zaak kan worden afgerond. Oversten erkennen dat het toekennen van een schadevergoeding nadat de klacht aannemelijk is verklaard, voor slachtoffers kan bijdragen aan het proces van herstel en erkenning. De toewijzingen van compensaties worden door de hogere oversten zonder uitzondering overgenomen en uitbetaald. In incidentele gevallen dat een hogere overste vragen heeft bij de totstandkoming van de compensatie wordt vermeden slachtoffers hiermee te confronteren en worden deze onder de aandacht van Beheer en Toezicht gebracht. Veel slachtoffers geven overigens aan dat het hen niet om het geld te doen is. Oversten op hun beurt willen niet dat geldkwesties in de weg staan aan het proces van heling en herstel.

Meldpunt en Platform Hulpverlening

Ervaringen met het Platform Hulpverlening van Beheer & Toezicht zijn er weinig. Voor zover ordes en congregaties met het Platform te maken krijgen prijzen zij de professionaliteit van de deskundigen en de zorgvuldigheid waarmee zaken worden opgepakt.

Contact met slachtoffers n.a.v. zittingen

Contact met slachtoffers tijdens zittingen van de Klachtencommissie is van groot belang voor erkenning en heling. Oversten kunnen daarin slachtoffers excuses aanbieden voor het seksueel misbruik en het leed erkennen dat hen is aangedaan. Door oversten wordt na afloop van de zitting aan slachtoffers de mogelijkheid tot het voeren van een gesprek aangeboden, ongeacht het advies. Zeker als de klacht door de Klachtencommissie geadviseerd wordt niet gegrond te verklaren worden deze gesprekken als bijzonder waardevol beschouwd. En ook als de klacht gegrond is verklaard wordt de mogelijkheid van een gesprek aangeboden. Van dit aanbod wordt door slachtoffers overigens in beperkte mate gebruik gemaakt.

Uit de contacten van hogere oversten met slachtoffers die erop ingaan blijkt dat nogal wat slachtoffers behoefte hebben aan persoonlijk contact met de oversten, ook al zijn dezen soms jonger dan zijzelf en hebben zij met de feiten niets van doen. Dat zij hun verantwoordelijkheid niet uit de weg gaan, wordt op prijs gesteld. Slachtoffers willen graag dat de relatie met de congregatie waar ze veelal een belangrijk deel van hun leven hebben doorgebracht, hersteld wordt. En dat is ook wat de oversten nastreven.

8.2 Mediation binnen Beheer & Toezicht, drieluik herstelbemiddeling en anderszins

Het merendeel van de klachten die bij de ordes en congregaties binnenkomen wordt behandeld via de Klachtencommissie. Daarvan is een aanzienlijk deel in een mediationtraject behandeld. De meeste ordes en congregaties geven aan dat de meer persoonlijke ontmoeting tussen dader en slachtoffer in

mediation beter werkt dan de meer juridische setting van de Klachtencommissie. In geval de aangeklaagde overleden is, wordt de zaak ingewikkelder, omdat oversten dan te maken krijgen met twee 'rollen' (als aangeklaagd instituut vanwege onvoldoende genomen verantwoordelijkheid destijds, en als plaatsvervanger van de overledene).

Drieluik herstelbemiddeling

Een achttal religieuze instituten geeft aan tegen de 200 klachten behandeld te hebben in een mediationprocedure van het drieluik herstelbemiddeling opgezet door de heer L. Klijn en mevrouw C. Goosen. In het algemeen zijn de oversten bijzonder tevreden over deze procedure. In een eerste oriënterende fase worden de klacht, de feiten en de contouren van het mediationtraject vastgesteld, in een tweede luik (het hart van de mediation) worden aangeklaagde en klager met elkaar in gesprek gebracht om erkenning, herstel en verzoening te bewerkstelligen. Deze fase wordt afgesloten met een vaststellingsovereenkomst die grondslag is voor de derde fase, de arbitrage, waarin een compensatiebedrag wordt vastgesteld.

In het mediationtraject wordt niet aan waarheidsvinding gedaan. Het gemiddelde compensatiebedrag (€33.000) is zonder waarheidsvinding overigens hoger dan dat van de procedure bij Beheer en Toezicht die een lichte bewijslast kent.

Wanneer de aangeklaagde is overleden en de overste diens plaats inneemt, is vaak niet duidelijk waar de mediation in de zin van verzoeningsbemiddeling op gericht is: op verzoening met het instituut of verzoening met de daad van de overledene.

Mediationtraject Beheer & Toezicht

De mogelijkheid van mediation binnen Beheer en Toezicht werd ingericht in 2013 (regeling 7 oktober 2013 en gewijzigd op 11 maart 2014). Tot 7 oktober 2013 bestond wel de mogelijkheid van schikking - informele klachtafhandeling - op grond van artikel 7 van het Reglement van de Klachtencommissie. Daarvan is door ordes en congregaties in een tiental zaken gebruik gemaakt. Bij de openstelling van het mediationtraject dat Beheer & Toezicht heeft opgezet in samenwerking met Slachtoffer in Beeld, is artikel 7 de grondslag. Een zestal religieuze instituten heeft in een tiental zaken gebruik gemaakt van het mediationtraject van Beheer & Toezicht. In het algemeen is men tevreden en wordt de professionaliteit van Slachtoffer in Beeld geprezen. Ook positief is men dat verzoeningstraject en arbitragefase strikter gescheiden zijn dan in het drieluik. Wel merkt een enkeling op dat het goede contact dat tussen klager en overste tijdens de mediation vaak ontstaat, teniet gedaan kan worden door zelf onderhandelingen met de klager over een financiële tegemoetkoming te moeten beginnen. In de Regeling Mediation is voorzien dat partijen indien gewenst gebruik kunnen maken van het oordeel van de Compensatiecommissie.

Andersoortige schikkingen

Een zevental instituten geeft aan andersoortige schikkingen met slachtoffers te hebben getroffen. Het gaat om een vijftigtal zaken waarin ofwel van andere mediators gebruik werd gemaakt, ofwel door een schikking tussen instituut en slachtoffer afspraken zijn gemaakt. In al deze zaken is het tot een regeling voor financiële tegemoetkoming gekomen. Het Meldpunt van Beheer & Toezicht is telkens over deze schikkingen geïnformeerd. In al deze zaken is volgens informatie van de overste het slachtoffer positief over de afhandeling.

8.3 Overige contacten met slachtoffers van seksueel misbruik

In het algemeen is de indruk van oversten over de gesprekken die plaatsvinden positief tot zeer positief. Dit betreft gesprekken met individuele slachtoffers en gesprekken met groepen slachtoffers. Erkenning van de overste van het leed dat het slachtoffer is aangedaan betekent veel. Officiële gegrondverklaringen en/of compensaties wegen daar zelden tegen op. Voor veel oversten is dit aspect voortschrijdend inzicht.

De KNR heeft met hogere oversten van congregaties waar meerdere klachten van seksueel misbruik bestaan, diverse bijeenkomsten belegd om *best practices* van omgang met slachtoffers te bespreken. Hierbij werden ervaringen uitgewisseld hetgeen tot navolging van goede voorbeelden leidde, en soms tot het verlaten van een praktijk die de belangen van de slachtoffers onvoldoende diende. De praktijk om slachtoffers uit te nodigen voor een gesprek ongeacht of de klacht gegrond of ongegrond was verklaard en de zaak 'gesloten', is hier gegroeid. De KNR heeft bij deze gelegenheden oversten ook steeds aangespoord tot deze *best practice*, namelijk in het besef dat voor veel slachtoffers de zaak nooit gesloten is.

8.4 Preventie van seksueel misbruik

Ordes en congregaties die met de problematiek van het seksueel misbruik zijn geconfronteerd geven aan dat het thema preventie hoog op de agenda staat.

Oversten zijn zich ervan bewust dat na het sluiten van de internaten, instellingen en scholen die door congregaties en ordes werden geleid contacten met jongeren tot een minimum beperkt zijn. Het risico van misbruiksituaties is kleiner geworden, het aantal religieuzen is gedaald (van ongeveer 60.000 religieuzen eind jaren vijftig tot 5.300 anno 2015) en ook de steeds hoger wordende gemiddelde leeftijd van religieuzen (anno 2015 boven de tachtig) maakt dat de problematiek van een andere orde is dan in de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw.

Ondanks het feit dat de congregationele scholen, instellingen en internaten waar het misbruik vooral plaatsvond, sedert begin jaren tachtig gesloten zijn of overgedragen aan burgerinstellingen, is men zich ervan bewust dat het probleem nooit mag worden onderschat. Aan de ene kant is er gemeenschappelijk preventiebeleid dat vanuit de KNR en de BC wordt aangestuurd, aan de andere kant hebben tal van ordes en congregaties eigen protocollen, gedragscodes, vertrouwenspersonen en klachtprocedures ingericht.

Voor de Gedragscode pastoraat die samen met de bisschoppen is vastgesteld, de invoering van de verplichte Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG), het verplichte antecedentenonderzoek voor pastorale beroepskrachten die van elders komen, en het nieuwe meldpunt grensoverschrijdend gedrag en het bijbehorende Klachtenreglement, zie elders in deze rapportage. Oversten van ordes en congregaties onderschrijven het belang van deze gemeenschappelijke initiatieven die een belangrijk instrument vormen in de preventie van seksueel misbruik van minderjarigen, en ook van volwassenen wanneer sprake is van een (pastorale) afhankelijkheidsrelatie.

De KNR heeft in juli 2013 een *Handreiking preventie van misbruik en aandacht voor intimiteit en seksualiteit in gemeenschap en vorming* gepubliceerd. Dit document bevat *best practices* van preventiebeleid in binnen- en buitenland en biedt een handreiking aan ordes en congregaties voor preventiebeleid en voor aandacht voor de problematiek in opleiding en vorming. Door de KNR is ook een themadag naar aanleiding van de Handreiking georganiseerd waarbij oversten in de gelegenheid werden gesteld hun eigen *best practice* met elkaar te delen.

Eigen initiatieven van ordes en congregaties op het punt van preventie betreffen onder meer:

- het opstellen van congregationele protocollen over de houding tegenover seksueel misbruik,
- het opstellen van folders over gewenst gedrag van medewerkers en stagiaires tegenover jongeren,
- het wijzen op klachtenregelingen voor medewerkers,
- het organiseren van bijeenkomsten voor orde- en congregatieleden rond het thema seksualiteit en misbruik onder leiding van psychologen en deskundigen,
- het opstellen van visienota's voor alle provincies en regio's wereldwijd,
- het agenderen van misbruik op internationale vergaderingen,
- het (geanonimiseerd) bespreken van seksueel misbruik door ordegenoten in de eigen congregatie,
- het implementeren van protocollen en gedragscodes van het generaal bestuur in de eigen provincie,
- het thematiseren van de problematiek van het seksueel misbruik in provinciale en algemene kapittels,
- aandacht voor seksualiteit en intimiteit bij de vorming en opleiding en in het roepingenwerk van de ordes en congregaties.

Op 19 en 20 november 2015 nemen medewerkers van het Bureau KNR deel aan een conferentie in Luxemburg en Trier over preventie van kindermisbruik. Deze conferentie vindt plaats op initiatief van Mgr. Dr. Stephan Ackermann, bisschop van Trier en referent van de Duitse bisschoppenconferentie voor de problematiek van het seksueel misbruik, en Mgr. Jean-Claude Hollerich, aartsbisschop van Luxemburg. Doelstelling van de conferentie is uitwisseling van activiteiten en beleid op het terrein van preventie van kindermisbruik alsook het opzetten van een Europees Netwerk om communicatie, uitwisseling en contacten tot stand te brengen en te bevorderen.

8.5 Seksueel misbruik door religieuzen in het buitenland, aantallen en handelwijze

Bij het Meldpunt zijn ook meldingen en klachten van seksueel misbruik door Nederlandse religieuzen in het buitenland bekend. In totaal zijn er 20 meldingen en klachten van Nederlandse aangeklaagden van seksueel misbruik in het buitenland geregistreerd (stand: 30 april 2015). Hiervan zijn 8 meldingen en 12 klachten (waarvan 8 klachten reeds gegrond verklaard of geschikt, 2 klachten ongegrond of gestopt, en 2 klachten in behandeling).

Diverse congregaties en ordes hebben de KNR geïnformeerd over de bij hen bekende gevallen van seksueel misbruik van missionarissen.

De handelwijze bij klachten van seksueel misbruik in het buitenland is gebaseerd op het principe van regionaliteit. Nederlandse missionarissen die tot een provincie in Afrika, Azië of Zuid-Amerika behoren en daar normen of wetten overtreden, worden overeenkomstig de regels ter plaatse berecht. En buitenlandse religieuzen die in Nederland misbruik plegen of anderszins met justitie in aanraking komen worden volgens Nederlands recht berecht.

De rechtsbevoegdheid van de klacht- en compensatiecommissies die door de Bisschoppenconferentie en Konferentie Nederlandse Religieuzen in de onafhankelijke stichting Beheer & Toezicht zijn ondergebracht, geldt in principe alleen voor Nederlandse burgers.

In concrete situaties hebben religieuzen hierop een uitzondering gemaakt.

Zo hebben bijvoorbeeld de fraters van Tilburg (twee klachten over misbruik door fraters in het buitenland), omdat het betreffende land geen goede regelingen kende en de slachtoffers aan hun lot dreigden te worden overgelaten, beide klachten in mediation genomen en zijn er compensatiebedragen uitgekeerd.

De Dominicanen hebben aanvaard dat een klacht over seksueel misbruik die op Curaçao was ingediend in behandeling werd genomen door de Klachtencommissie van Beheer en Toezicht, omdat het slachtoffer geen goede procedure ter plaatse kon worden geboden.

De Lazaristen hebben een klacht uit het buitenland voorgelegd aan Klachtencommissie van Beheer en Toezicht in Nederland. Er was geen steunbewijs voorhanden en het was moeilijk om de klacht ter plaatse te onderzoeken. Met de klager is een Skypeverbinding gelegd en op basis van dit gesprek heeft de overste de klacht 'als waar' aanvaard, waarna een compensatiebedrag kon worden toegekend.

Voor alle ordes en congregaties die een Nederlandse provincie hebben, gelden de volgende richtlijnen: voorrang aan de slachtoffers, psychologische en pedagogische begeleiding van het slachtoffer en zijn of haar familie, de aangeklaagde wordt van alle pastorale en pedagogische taken ontheven, de aangeklaagde wordt erop gewezen actief met justitie mee te werken en verantwoordelijkheid te nemen, de zaak wordt afgehandeld conform de richtlijnen en procedures van het land en de plaatselijke kerkprovincie.

Preventie van seksueel misbruik heeft wereldwijd de aandacht van religieuze instituten. Grote, internationale instituten beschikken over protocollen hoe seksueel misbruik te voorkomen en hoe om te gaan met gevallen die zich toch voordoen.

BIJLAGEN

BIJLAGE - Het Voorzittersoverleg

Het Voorzittersoverleg is het maandelijks overleg van de voorzitters van de Bisschoppenconferentie, de KNR en KLOKK. Op basis van de openbare (korte) verslagen is onderstaand overzicht gemaakt van hetgeen op hoofdlijnen is besproken.¹¹

Aanleiding

Sinds oktober 2013 komt het Voorzittersoverleg maandelijks bijeen. Aanleiding en doel van dit overleg is het systematisch volgen van de uitvoering van de adviezen uit de 0-meting. Daarnaast werd het een belangrijk platform voor de voorzitter van de BC, namens de bisschoppen, en de voorzitter van de KNR, namens het bestuur van de KNR, om met de voorzitter van KLOKK, als vertegenwoordiger van de slachtoffers, relevante onderwerpen te bespreken die de regelingen betreffen die Bisschoppenconferentie en de KNR hebben getroffen binnen het kader van de behandeling van klachten van seksueel misbruik en het voorkomen ervan. In het Voorzittersoverleg wordt niet gesproken over individuele zaken. Daar werd de Contactgroep onder leiding van de bisschop van Rotterdam voor ingesteld. Vanaf januari 2014 het Voorzittersoverleg wordt van het overleg een kort verslag gemaakt, dat wordt gepubliceerd op de sites www.rkkerk.nl en www.knr.nl.

Oktober, november en december 2013

In de eerste maanden van het Voorzittersoverleg is gesproken over de inhoud van de 0-meting, de uitvoering van de daarin opgenomen adviezen en het aanbieden van de 0-meting aan de Minister van Veiligheid en Justitie op 5 november 2013. Nadat de Minister het rapport had ontvangen, werd het verstuurd naar de leden van de Kamercommissie Veiligheid en Justitie en andere belangstellenden.

In het kader van de 0-meting kon, op voorstel van de voorzitter van KLOKK, worden gesproken over een mediacampagne. Op 16 december 2013 hebben de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR in de landelijke en regionale pers een oproep gedaan aan slachtoffers van seksueel misbruik om zich te melden. Dit in het licht van de toen aangekondigde einddatum van 1 juli 2014. Naast deze oproep vroegen de voorzitters om steunbewijs te melden en riepen zij op om in lokale gemeenschappen een zwijgcultuur te doorbreken en slachtoffers niets in de weg te leggen om hun klacht in te dienen, maar hun juist daarbij alle hulp te bieden om geen leed toe te voegen aan het ernstige leed dat zij reeds als gevolg van het seksueel misbruik hadden te verduren.

Januari 2014

In januari wordt teruggekeken op de (positieve) berichtgeving in de media n.a.v. de oproep. Met het Meldpunt werd gesproken over de te verwachten extra meldingen en klachten. Tevens is gekeken naar de voortgang van de lopende meldingen en klachten. Dit is teruggekoppeld naar het Voorzittersoverleg. In dit overleg werd een groot aantal adviezen uit de 0-meting als "afgedaan" bestempeld. Er is lang gesproken over het punt van het dejuridiseren. Dit is een aandachtspunt.

Februari 2014

In februari vond er een kennismaking plaats van de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR met de Raad van Toezicht van KLOKK. Er werd gesproken over de hulpverlening. De dialoog leidt tot een aantal belangrijke suggesties aan de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR. Die zullen deze meenemen in het overleg met Beheer en Toezicht. Er werd afgesproken om deze dialoog halfjaarlijks voort te zetten. Voorts werd een toelichting gegeven op de ontwikkeling van de Gedragscode Pastoraat en de nieuwe Regeling Grensoverschrijdend Gedrag. De Gedragscode Pastoraat sluit aan bij wat in het maatschappelijk verkeer gangbaar is. Seksueel misbruik dat strafbaar is, wordt onverwijld gemeld aan politie en OM.

Maart 2014

Er wordt in het Voorzittersoverleg opnieuw gesproken over hulpverlening, naar aanleiding van een brief van de voorzitter van het Platform Hulpverlening. Het Voorzittersoverleg hecht aan continuïteit van het Platform en onderstreept het belang van een effectieve inzet van hulpverlening. Het Voorzittersoverleg staat tevens stil bij het vinden van steunbewijs. Er wordt een probleem signaleerd met betrekking tot steunbewijs in bepaalde mediationtrajecten, waarin dit contractueel niet mag worden verstrekt.

¹¹ Dit overzicht is een bewerking van het openbaar gemaakte Jaarverslag 2014 van het Voorzittersoverleg.

April 2014

Het Voorzittersoverleg heeft de voorzitter van het Platform Hulpverlening uitgenodigd om met hem van gedachten te wisselen over de geboden hulpverlening. Het belang dat het Voorzittersoverleg hecht aan excellente doorverwijzing wordt door deze betrokkenheid onderstreept. Het Platform Hulpverlening doet over het algemeen niet zelf de hulpverlening, maar verwijst slachtoffers met name door naar ter zake deskundige hulpverleners.

Mei 2014

Op verzoek van KLOKK is door de KNR bij een groot aantal congregaties en ordes navraag gedaan over het nog beschikbaar zijn van steunbewijs mogelijk afkomstig uit pastorale gesprekken die oversten met slachtoffers hebben gevoerd. Ook is gevraagd hoe de afgelopen jaren met steunbewijs is omgegaan. In het Voorzittersoverleg werd hiervan verslag gedaan. Voorts werd gesproken over mediation. De voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR achten het een goede zaak dat Beheer en Toezicht -op verzoek van KLOKK- ook mediation aanbiedt. Uitgangspunt van mediation is de wederzijdse vrijwilligheid om hieraan mee te doen. Dit in tegenstelling tot de behandeling van de klacht door de Klachtencommissie. Verder werd in dit Voorzittersoverleg gesproken over de einddatum en de herhaalde oproep aan slachtoffers om zich vóór de einddatum te melden bij het Meldpunt en een klacht in te dienen. Een korte beschrijving van enkele regels volstaat als het klaagschrift maar voor 1 oktober 2014 door de Klachtencommissie wordt ontvangen.

Juni 2014

In het Voorzittersoverleg werd gesproken over de opzet van een Slotactie. Door KLOKK is naar aanleiding van de 0-meting de dringende wens geuit om een slotactie uit te voeren met betrekking tot de ongegrond verklaarde zaken. Deze wens is besproken binnen de Bisschoppenconferentie en de KNR. Het Voorzittersoverleg is het eens over de denklijnen van de Bisschoppenconferentie en de KNR voor de Slotactie. Voorts werd gesproken over het Platform Hulpverlening. Namens de slachtofferorganisaties, de Bisschoppenconferentie en de KNR zullen ervaren vertegenwoordigers in de Adviesraad van het Platform Hulpverlening plaatsnemen. Voorts werd gesproken over de commissie HEG door middel van de verantwoording.

Juli 2014

Voor de geldende einddatum van 1 juli 2014 heeft KLOKK nog een aantal klachten ingediend. Het Meldpunt registreert alle meldingen die vanaf 1 juli 2014 binnenkomen¹². Eind juli ontvangen de Bisschoppenconferentie en de KNR een dagvaarding in kort geding van de advocaten van VPKK met betrekking tot de einddatum van 1 juli 2014.

Augustus 2014

Het Voorzittersoverleg sprak over de voorbereiding van het kort geding.

September 2014

Op 18 september vond het kort geding plaats. Het Voorzittersoverleg sprak over het aantal nieuwe klachten. Dit bleek in juli en augustus zeer beperkt te zijn.

Oktober 2014

Het Voorzittersoverleg sprak over de uitspraak van de rechter op 1 oktober 2014, die inhield dat de rechter de einddatum vaststelde op 1 mei 2015. Het voorzittersoverleg volgt de komst van de Adviesraad van het Platform Hulpverlening, conform een advies uit de 0-meting, met grote belangstelling. De Adviesraad versterkt de gedachtewisseling over het aanbod van de hulpverlening. Voorts werd gesproken over een gecoördineerde archiefaanpak inzake de archieven met betrekking tot seksueel misbruik en geweld.

November 2014

Op 10 november vindt voor de tweede keer een overleg plaats van de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR met de Raad van Toezicht van KLOKK. In dit Voorzittersoverleg werd op basis van informatie van het Meldpunt geconstateerd dat het aantal nieuwe meldingen beperkt was. De klachtbehandeling blijkt met voortvarendheid plaats te vinden.

¹² Door de beslissing van de rechter op 1 oktober 2014 zijn deze zaken door het Meldpunt gewoon in behandeling genomen.

December 2014

Op 2 december 2014 vond een overleg van een groot aantal oversten van congregaties en ordes met het bestuur van KLOKK plaats. Het Voorzittersoverleg sprak hierover. Voorts blikt dit Voorzittersoverleg terug op het gesprek d.d. 24 november 2014 van de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR met de Minister van Veiligheid en Justitie en de heer Deetman als monitor van het misbruiktraject.

Januari 2015

In deze bijeenkomst van het Voorzittersoverleg werden personele mutaties gemeld bij het Meldpunt en Beheer en Toezicht. Geconstateerd werd dat de deskundigheid en kwaliteit bleef geborgd. Tevens werd onder meer gesproken over de voortgang met betrekking tot het vinden van steunbewijs door analyses van het Meldpunt en de Slotactie.

Februari 2015

Deze bijeenkomst is vervallen.

Maart 2015

In maart maakte het Voorzittersoverleg kennis met de nieuwe voorzitter van de Adviesraad van het Platform Hulpverlening. Er vond een dialoog plaats over de kennis en ervaring van de voorzitter. Haar deskundigheid sluit perfect aan bij het aandachtsgebied van de Adviesraad. Het Voorzittersoverleg keurde het jaarverslag over het jaar 2014 goed. In het licht van de beoogde transparantie is het goed om naast de korte verslagen ook een jaarverslag te publiceren. Dit jaarverslag zal worden verstrekt aan onder meer de Minister, Beheer en Toezicht, het VPKK en MCU. Voorts werd teruggekeken op het overleg van hogere oversten van de KNR met het bestuur van KLOKK. Er is diepgaand op een aantal adviezen uit de 0-meting gesproken.

April 2015

In het Voorzittersoverleg wordt teruggekeken op het overleg met de voorzitters van de slachtofferorganisaties VPKK, MCU en KLOKK. Dit overleg van de voorzitters van BC en KNR heeft eerder in 2014 plaatsgevonden. In een goede sfeer zijn diverse punten besproken. Daarbij komt ook het thema misbruik door missionarissen aan de orde. Er wordt bevestigd dat voor missionarissen die nu vanuit Nederland worden uitgezonden geldt dat zij over een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) moeten beschikken. Tot slot wordt een overzicht van de KNR besproken over de bijeenkomsten die sinds 2010 zijn georganiseerd om de hogere oversten te informeren over het dossier seksueel misbruik.

Mei 2015

Het Voorzittersoverleg wordt geïnformeerd over de stand van zaken rond het nieuwe Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag dat per 1 mei 2015 operationeel is. Per die datum is het niet meer mogelijk om klachten volgens de oude Klachtenregeling in te dienen. Geconstateerd wordt dat gevolg is gegeven aan enkele nog uitstaande adviezen uit de 0-meting. Het Voorzittersoverleg wisselt gedachten over de opzet van de Slotactie uit.

Juni 2015

Het Voorzittersoverleg wordt geïnformeerd over de bijdrage van de RK Kerk aan de landelijke preventie-campagne "Seksueel grensoverschrijdend gedrag. Maak er een punt van". Centraal staan de bewustwording en het voorkomen van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Naast de verplichting van de VOG kent de RK Kerk ook de Gedragscode Pastoraat. Deze code bevat stringente regels. De voorzitters van BC en KNR melden dat zij zijn uitgenodigd voor een overleg met de Minister van Veiligheid en Justitie n.a.v. een Algemeen Overleg van de Tweede Kamer, de voorzitter van KLOKK is in overleg met de heer Deetman over de Slotactie.

Juli 2015

De opzet van de Slotactie is deze keer het belangrijkste punt van overleg. Er liggen verschillende adviezen en gedachten op tafel. Voor het Voorzittersoverleg staat zorgvuldigheid inzake de Slotactie voorop. Zorgvuldigheid is van groot belang gezien de doelgroep, klagers die de gehele klachtenprocedure hebben doorlopen en waarvan de klacht niet gegrond kon worden verklaard. De komende periode wordt gebruikt om nadere adviezen in te winnen bij onder meer de heer Deetman.

BIJLAGE - Overzicht adviezen 0-meting

In het Voorzittersoverleg wordt elke keer de stand van zaken m.b.t. de uitvoering ervan besproken. Hieronder is aangegeven aan welke adviezen per 15 juli 2015 nog werd gewerkt. Daarna volgt de tabel van alle adviezen, waarbij is aangegeven welke adviezen zijn gerealiseerd (✓).

Adviezen uit de 0-meting waaraan per 15 juli 2015 nog werd gewerkt:

	adviezen
4	stel z.s.m. een secretarissen-overleg in waarbij de secretarissen van Contactgroep met de secretaris van KLOKK periodiek de volledige rafellijst doornemen en rapporteren in de Contactgroep. Zo kan worden geborgd dat ieder op de hoogte is van welke rafels er zijn en wat hiermee is/wordt gedaan. De Contactgroep kan vervolgens bespreken wat met de "moeilijke gevallen" zou moeten worden gedaan. Systeemvragen kunnen worden doorgeleid naar het Voorzittersoverleg.
12	maak binnen de KNR afspraken -op basis van door het bestuur geselecteerde of vanuit de congregaties aangedragen best practices- over de te hanteren gedragslijn.
14a	bevorder het dejuridiseren door intervisie tussen de kerkelijke leidinggevenden te plegen over verweerschriften en de inbreng tijdens de zitting van de Klachtencommissie.
14b	bevorder het dejuridiseren door met juridisch adviseurs te overleggen hoe feiten en omstandigheden goed kunnen worden beschreven en voorkomen wordt deze uit te vergroten. Dit geldt ook voor de juridisch adviseurs/advocaten bij de compensatieaanvraag.
19b	overleg op korte termijn met KLOKK of de lijst op een besloten gedeelte van de site kan komen te staan. De lijst is dan slechts toegankelijk als men bij KLOKK is geregistreerd.

Alle adviezen uit de 0-meting, waarbij is aangegeven welke adviezen zijn gerealiseerd (✓):

	adviezen	
1	zorg voor duidelijke agendavorming en een vaste frequentie voor beide overleggen. Uitgangspunt moet voor alle partijen het oplossend vermogen van het overleg zijn. Bevestig dit, maak hierover procesafspraken en houd een actiepuntenlijst en een overzicht van de resultaten ("successen") bij.	✓
2	overweeg of een andere indeling van de ruimte van de Klachtencommissie tot een beter resultaat zou kunnen leiden.	✓
3	bespreek in de Contactgroep met KLOKK welke (gestandaardiseerde) brieven bij de slachtoffers averechts zullen uitpakken door de toonzetting. Pas deze brieven aan.	✓
4	stel z.s.m. een secretarissen-overleg in waarbij de secretarissen van Contactgroep met de secretaris van KLOKK periodiek de volledige rafellijst doornemen en rapporteren in de Contactgroep. Zo kan worden geborgd dat ieder op de hoogte is van welke rafels er zijn en wat hiermee is/wordt gedaan. De Contactgroep kan vervolgens bespreken wat met de "moeilijke gevallen" zou moeten worden gedaan. Systeemvragen kunnen worden doorgeleid naar het Voorzittersoverleg.	
5	blijf de twee trajecten aanbieden. Zorg wel voor één registratie en zorg dat de weg naar het Platform Hulpverlening goed bekend is. Ook voor en tijdens de behandeling van de klacht.	✓
6	houd vast aan de bestaande twee wegen voor de heling, erkenning en genoegdoening van de slachtoffers. Wees voorzichtig met een "derde weg".	✓
7	zorg dat procedures van slachtoffers met een zwakke fysieke en/of psychische gesteldheid met voorrang en voortvarend worden behandeld.	✓
8	reflecteer op de kwetsbaarheid van de organisatie van de kerk op dit dossier (vanuit met name het vereiste oplossend en organiserend vermogen).	✓
9	stimuleer, indien mogelijk, een verdere ontwikkeling van KLOKK als professionele koepelorganisatie.	✓
10	bepaal z.s.m. een einddatum voor zowel het indienen van klachten als het aanbieden mediation voor seksueel misbruik in het verleden en communiceer dit tijdig en transparant	✓
11	laat de kerkelijk verantwoordelijken adequate aandacht besteden aan het spoedig oplossen van situaties waarbij slachtoffers door meldingen van seksueel misbruik tegen medewerkers van de Kerk hierop worden aangekeken in de lokale gemeenschap. Voor congregaties en ordes geldt, waar toepasbaar, eenzelfde benadering.	✓
12	maak binnen de KNR afspraken -op basis van door het bestuur geselecteerde of vanuit de	

	congregaties aangedragen best practices- over de te hanteren gedragslijn.	
13	achterhaal bij de betreffende kerkelijke gesprekspartners of in de 2.000 gesprekken steunbewijs aan de orde is geweest en zo ja, verstrek dat aan de Klachtencommissie.	✓
14a	bevorder het dejuridiseren door intervisie tussen de kerkelijke leidinggevendenden te plegen over verweerschriften en de inbreng tijdens de zitting van de Klachtencommissie.	
14b	bevorder het dejuridiseren door met juridisch adviseurs te overleggen hoe feiten en omstandigheden goed kunnen worden beschreven en voorkomen wordt deze uit te vergroten. Dit geldt ook voor de juridisch adviseurs/advocaten bij de compensatieaanvraag.	
15	zorg dat de juridisch adviseurs uniforme en adequate voorlichting aan de slachtoffers over de juridische ondersteuning geven tijdens de klachtenprocedure en de behandeling van de compensatieaanvraag. Signaleer wanneer adviseurs/advocaten (van beide kanten) stelselmatig feiten en omstandigheden uitgroten/verkleinen. Informeer de betreffende opdrachtgever.	✓
16a	stel voor het Platform Hulpverlening een Adviesgroep van slachtoffers en kerkelijke instellingen in. Deze Adviesgroep kan meedenken met het Platform en de vertrouwenspersonen over de aanpak en het toegankelijker maken van de hulpverlening. Dit moet leiden tot draagvlak en een effectievere en meer proactieve werkwijze.	✓
16b	laat het Platform Hulpverlening meer zichtbaar worden door te communiceren over wat het Platform kan betekenen, de werkwijze en concrete voorbeelden van het hulpaanbod.	✓
16c	laat het Platform Hulpverlening actiever communiceren naar de bisdommen, congregaties en ordes over de mogelijkheden hulpverlening aan slachtoffers aan te bieden. Gebruik hierbij de Adviesgroep om mee te denken over de vorm en inhoud.	✓
16d	laat het Platform Hulpverlening actiever de resultaten van de doorverwijzingen volgen en de resultaten zichtbaar maken.	✓
17	bezie hoe best practices over het vinden van steunbewijs kunnen worden uitgewisseld.	
18	stimuleer dat de bisdommen, congregaties en ordes steunbewijs n.a.v. de afgesloten mediationtrajecten vertrouwelijk aan de Klachtencommissie verstrekken.	✓
19a	overleg met KLOKK of een alternatieve werkwijze bespreekbaar is. Te denken valt aan het voorleggen van deze en mogelijk nieuwe namen aan de voorzitter van de Klachtencommissie om te onderzoeken of er sprake is van een reële casus en zo ja, hoe er steunbewijs zou kunnen worden gevonden.	✓
19b	overleg op korte termijn met KLOKK of de lijst op een besloten gedeelte van de site kan komen te staan. De lijst is dan slechts toegankelijk als men bij KLOKK is geregistreerd. (Dit advies is zeker reëel indien advies 13 wordt uitgevoerd.)	
20	bespreek in het Voorzittersoverleg of bepaalde termen escalerend werken. Spreek hierover spelregels af om het gebruik ervan te voorkomen.	✓
21	bespreek hoe de versnelling van de besluitvorming tussen Klachtencommissie en Compensatiecommissie als standaard kan worden ingevoerd en communiceer hierover.	✓
22	betrek de slachtofferorganisatie KLOKK bij de kwaliteitsborging in de keten.	✓
23	bevorder dat er een klachtenprocedure wordt opgesteld om klachten over de keten -mede in het licht van de toekomst- adequaat door de Stichting B&T te kunnen ontvangen en behandelen.	✓
24	versterk de regie in de keten door het instellen van een werkoverleg van de voorzitters van Klachtencommissie, Compensatiecommissie en Platform Hulpverlening en het hoofd Meldpunt in te stellen. Laat dit werkoverleg ook de verbinding vormen met de relevante omgeving alsmede de kwaliteitsborging oppakken.	✓
25	bekijk in 2014, als alle klachten zijn behandeld, alle ongegrond verklaarde zaken nog een keer. Onderzoek of een aanvullende actie wenselijk is. Indien dit niet het geval is, maak dat duidelijk. Indien dit wel het geval is, zorg dat deze actie "administratief" kan worden afgedaan. Heb bij de planning oog voor bijzondere situaties.	✓

BIJLAGE - Overleg Tweede Kamer over seksueel misbruik RK Kerk

Sinds 2010 heeft de Tweede Kamer op diverse momenten gesproken over het dossier seksueel misbruik in de RK Kerk. Bij al deze overleggen waren vertegenwoordigers van de Bisschoppenconferentie en/of de KNR aanwezig. Een enkele keer als genodigde (rondetafelgesprek op 28 maart 2013), maar meestal als belangstellende op de publieke tribune.

Belangrijke overleggen zijn geweest:

- algemeen overleg op 1 april 2010 over het onderzoek naar seksueel misbruik van minderjarigen binnen katholieke instellingen;
- rondetafelgesprek op 4 april 2012 over seksueel misbruik binnen de RK Kerk;
- gesprek met de heer Deetman op 28 maart 2013 over de eerste monitorrapportage en de uitvoering van de adviezen van de commissie Deetman;
- rondetafelgesprek op 28 maart 2013 over eerste monitorrapportage commissie Deetman;
- algemeen overleg op 2 april 2013 over eerste monitorrapportage commissie Deetman;
- werkbezoek op 7 juni 2013 van commissie Veiligheid en Justitie aan het Meldpunt seksueel misbruik RKK;
- hoorzitting/rondetafelgesprek op 6 november 2013 over Eindrapport van de commissie Archiefonderzoek handelen Openbaar Ministerie bij seksueel misbruik Rooms-Katholieke Kerk + rondetafelgesprek over seksueel misbruik;
- algemeen overleg op 14 november 2013 over de Eindrapport van de commissie Archiefonderzoek handelen Openbaar Ministerie bij seksueel misbruik Rooms-Katholieke Kerk + seksueel misbruik RKK;
- algemeen overleg op 30 april 2015 over seksueel misbruik RKK, commissie Koeijers (misbruik door missionarissen) en voorgenomen sluiting Meldpunt.

BIJLAGE - Overzicht van gezamenlijke persverklaringen en gezamenlijke berichten van de Bisschoppenconferentie en de KNR (2010 - 2015)

2015

12-10-2015 Erkenning en genoegdoening inzake ongegrond verklaarde klachten seksueel misbruik
11-06-2015 Katholiek Jongerendag Festival neemt deel aan estafette 'Maak er een punt van'
26-05-2015 Campagne 'Seksueel grensoverschrijdend gedrag. Maak er een punt van'
01-05-2015 Nieuw R.K. Meldpunt Grensoverschrijdende Gedrag
17-03-2015 Gezamenlijke oproep aan slachtoffers seksueel misbruik

2014

11-12-2014 Kerken tekenen verklaring veilige kerk
31-10-2014 Advertenties in landelijke dagbladen over verlengde openstelling klachtenprocedure
01-10-2014 Uitspraak inzake kort geding van VPKK tegen de RK Kerk
19-09-2014 Uitspraak kort geding inzake einddatum klachten verwacht op 1 oktober
13-09-2014 VPKK spant kort geding aan i.v.m. einddatum klachten tegen overleden personen en in verjaarde zaken
01-07-2014 Nieuw bouwwerk aanpak en preventie seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag
27-06-2014 Katholieke Kerk betuigt spijt aan slachtoffers geweld
20-05-2014 Herhaalde oproep: melden seksueel misbruik minderjarigen RK Kerk
14-05-2014 N.a.v. bericht 'Organisatie slachtoffers wil langere meldprocedure'
24-04-2014 Vertrouwelijkheid noodzakelijk bij klachtbehandeling via het Meldpunt
19-04-2014 Vragen en antwoorden over meldpunt seksueel misbruik

2013

16-12-2013 Interview met kardinaal Eijk en broeder Van Dam inzake seksueel misbruik van minderjarigen (einddatum en oproep 'zwijgcultuur' te doorbreken)
19-11-2013 Sluitingsdatum seksueel misbruik overledenen en verjaarde zaken
05-11-2013 Kerk en slachtofferkoepel KLOKK bieden Minister gezamenlijk rapport aan
01-11-2013 RK Kerk in Nederland voert Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) in
24-10-2013 Hulp, erkenning en genoegdoening voor slachtoffers van excessief geweld (HEG)
23-10-2013 Publicatie onderzoek naar uitvoering adviezen ter zake seksueel misbruik
28-03-2013 Rondetafelgesprek over de eerste monitorrapportage inzake seksueel misbruik
11-03-2013 Reactie van de Bisschoppenconferentie en KNR op vervolgonderzoek Deetman
11-03-2013 Aanvullend onderzoek 'Seksueel misbruik van en geweld tegen meisjes'
07-02-2013 Coulancefonds voor slachtoffers seksueel misbruik Bleijerheide

2012

01-11-2012 Protocol en formulier inzake navragen antecedenten op website geplaatst
28-09-2012 Katholieke Kerk publiceert openbare jaarrapportage inzake seksueel misbruik
28-09-2012 Voorwoord van mgr. Van den Hende bij de eerste openbare jaarrapportage
31-08-2012 Deetman doet opdrachtgevers onderzoeksvoorstel
17-07-2012 Gesprek van KLOKK en voorzitters Bisschoppenconferentie en KNR
19-04-2012 Gesprek met de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie
03-03-2012 Bisschoppenconferentie en KNR schrijven brief aan minister

2011

16-12-2011 Perscommuniqué n.a.v. eindrapport Commissie Deetman
02-12-2011 Eerste 50 slachtoffers seksueel misbruik kunnen compensatie aanvragen
08-11-2011 Perscommuniqué 2e tussenrapportage Onderzoekscommissie seksueel misbruik
07-11-2011 Bisschoppen en religieuzen stemmen in met compensatieregeling
02-11-2011 Nieuwe procedure klachten seksueel misbruik
13-10-2011 Bestuur Meldpunt Seksueel Misbruik RKK in functie
24-06-2011 Perscommuniqué inzake rapport commissie Bandell

2010

18-12-2010 Perscommuniqué i.v.m. kerkelijke archieven en de Commissie Deetman
14-12-2010 Perscommuniqué inzake reactie op Tussenrapport Commissie Deetman
09-12-2010 Perscommuniqué n.a.v. verschijnen rapport Commissie Deetman
11-05-2010 Perscommuniqué Nederlandse Bisschoppenconferentie en Konferentie Nederlandse
Religieuzen over onderzoeksvoorstel seksueel misbruik

BIJLAGE - Contactgroep ontmoetingen en vergaderingen

In deze bijlage is een overzicht opgenomen van ontmoetingen die de Contactgroep had met slachtofferkoepel KLOKK, het Vrouwenplatform Kerkelijk Kindermisbruik (VPKK) en Mea Culpa United (MCU). De Contactgroep kwam ook bijeen voor onderling gesprek en voorbereiding van de besprekingen met slachtoffergroepen. Uitgangspunt in de ontmoetingen zijn de stagnaties die door KLOKK werden gemeld, en enkele stagnaties die door het VPKK werden behartigd.

- 20 februari 2012 (Contactgroep)
- 1 maart 2012 (Contactgroep)
- 1 maart 2012 (KLOKK-Contactgroep)
- 16 maart 2012 (Contactgroep)
- 5 april 2012 (Contactgroep)
- 5 april 2012 (KLOKK-Contactgroep)
- 29 mei 2012 (Contactgroep)
- 18 juli 2012 (KLOKK-Contactgroep)
- 27 augustus (Contactgroep)
- 10 oktober 2012 (Contactgroep, tevens aanwezig voor overleg i.v.m. stagnaties een vertegenwoordiger van Beheer en Toezicht)
- 24 oktober 2012 (Contactgroep)
- 7 januari 2013 (Contactgroep)
- 22 januari 2013 (Contactgroep, tevens aanwezig voor overleg i.v.m. stagnaties een vertegenwoordiger van Beheer en Toezicht)
- 18 februari 2013 (Contactgroep onderling)
- 14 maart 2013 (Contactgroep, tevens aanwezig voor overleg i.v.m. stagnaties vertegenwoordigers van Beheer en Toezicht)
- 22 maart 2013 (Ontmoeting 'bisdomkamer' Contactgroep met VPKK, oriënterend gesprek inzake reguliere ontmoetingen Contactgroep en VPKK)
- 3 april 2013 (Contactgroep)
- 7 mei 2013 (Contactgroep)
- 17 mei 2013 (Contactgroep-Mea Culpa United, gesprek samen met de voorzitters van de Bisschoppenconferentie en de KNR)
- 7 juni 2013 (VPKK-Contactgroep)
- 7 juni 2013 (Contactgroep)
- 21 juni 2013 (Contactgroep)
- 19 augustus 2013 (Contactgroep)
- 19 augustus (KLOKK-Contactgroep)
- 30 augustus 2013 (VPKK-Contactgroep)
- 30 september 2013 (KLOKK-Contactgroep)
- 28 oktober 2013 (Contactgroep)
- 28 oktober (VPKK-Contactgroep)
- 18 november 2013 (KLOKK-Contactgroep)
- 17 december 2013 (Contactgroep)
- 17 december 2013 (VPKK-Contactgroep ging door een vergissing van de zijde van het VPKK niet door, het VPKK gaf aan op dat moment geen nieuwe zaken te hebben om te bespreken)
- 10 januari 2014 (Contactgroep)
- 29 januari 2014 (Contactgroep)
- 3 februari 2014 (KLOKK-Contactgroep)
- 7 februari 2014: gesprek VPKK en Mgr. Van den Hende
- 3 maart 2014 (Contactgroep)
- 15 april 2014 (KLOKK-Contactgroep)
- 9 mei 2014 (Contactgroep)
- 20 mei 2014 (KLOKK-Contactgroep)
- 15 juli 2014 (KLOKK-Contactgroep)
- 18 september 2014 (KLOKK-Contactgroep)
- 23 januari 2015 (Contactgroep)
- 27 mei 2015 (KLOKK-Contactgroep)

BIJLAGE - Bijeenkomsten van religieuze instituten

Bijeenkomsten van religieuze instituten in het kader van de problematiek seksueel misbruik (georganiseerd door Bestuur en Bureau KNR / Contactgroep 'Kamer religieuzen').

Datum	Onderwerp	Gasten
2011-06-15	Stand van zaken – KLOKK en andere Slachtoffergroepen	R. Bandell, P. Kohnen
2011-09-01	Stand van zaken – Platform Hulpverlening	W. Wolters, P. Schreurs en M. Mitic
2011-09-27	Stand van zaken – Klachtencommissie	W. Stevens
2011-11-07	Stand van zaken – mediationtraject Salesianen	L. Klijn
2011-12-07	Stand van zaken – onderzoek Deetman	P. Kalbfleisch, B. Kreemers
2012-01-25	Kerkhistorische visie op Onderzoek Deetman	T. van Schaik
2012-02-21	Toelichting Onderzoek Deetman	W. Deetman, B. Kreemers
2012-04-11	Bespreking Eindrapport, B&T, Contactgroep, eventueel vervolgonderzoek	Ordes & congregaties onderling
2012-06-04	Stand van zaken – toelichting door KLOKK	G. Klabbers, R. Lelkens, B. Brunet de Rochebrune
2012-06-21	Impact problematiek op hogere oversten	E.-M. van den Eerenbeemt
2012-10-02	Vorbereidende bijeenkomst – werkwijze Beheer & Toezicht – Meldpunt, KC en CC	Ordes & congregaties onderling
2012-10-30	Werkwijze Beheer & Toezicht – Meldpunt, KC en CC	R. van de Beeten, J. Brenninkmeijer, T. Peek, B. Spekman, W. Stevens, B. Holthuis, P. Schreurs, L. Sanders
2013-01-07	Drieluik Herstelbemiddeling – Mediation	L. Klijn, C. Goosen, D. de Snoo
2013-05-23	Onderzoek Deetman II	Ordes & congregaties onderling
2013-08-20	Werkwijze Beheer & Toezicht – Meldpunt, KC en CC	K. Peijs, R. van de Beeten, W. Stevens, B. Holthuis, L. Sanders
2013-11-08	Preventiebeleid	Ordes & congregaties onderling
2014-05-08 ochtend	Stand van zaken – voorbereiding Monitoring	W. Deetman, B. Kreemers
2014-05-08 middag	Slotactie	Ordes & congregaties onderling
2014-06-11	Werkwijze Beheer & Toezicht	T. Peek, J. Brenninkmeijer, B. Holthuis, B. Spekman
2014-12-02	Adviezen 0-meting, Slotactie	G. Klabbers, C. Disch
2015-03-10/13	Impact problematiek op hogere oversten	P. van Beek

Toelichting

Door het Bestuur en het Bureau van de Konferentie Nederlandse Religieuzen zijn vanaf maart 2010 bijeenkomsten georganiseerd en is gelegenheid geboden aan hogere oversten en religieuzen om met elkaar ervaringen en *best practices* uit te wisselen over omgang met klagers en slachtoffers en de behandeling van klachten, en om van elkaar te leren en elkaar te stimuleren in de juiste houding bij het aanbieden van hulp, genoegdoening en herstel. Daarnaast hadden de bijeenkomsten als doel hogere oversten te informeren over stand van zaken, nieuwe ontwikkelingen, en bij te staan in het maken van juiste keuzes, beleidsbeslissingen en *modi procedendi*.

Overzicht van praktijk van uitwisseling van *best practices* onder hogere oversten en religieuzen wier orde of congregatie geconfronteerd wordt met klachten van seksueel misbruik van minderjarigen

- In 2010 werd een tweetal bijeenkomsten met vertegenwoordigers van de priesterreligieuzen en de broedercongregaties georganiseerd rond de eerste vragen die opkwamen naar aanleiding van het openbaar worden van de problematiek van seksueel misbruik. Vanaf het begin is het Bestuur KNR uitgegaan van het (vanzelfsprekende) standpunt dat elk slachtoffer van misbruik er één te veel is. Van hieruit werden de religieuzen opgeroepen in contact met slachtoffers oprechte excuses aan te bieden, en te onderzoeken op welke wijze recht kon worden gedaan aan de slachtoffers.
Er werd een crisisteam voor de problematiek van het misbruik ingericht en een poule van vertrouwens- en contactpersonen samengesteld die voor een eerste opvang van slachtoffers zorgden. De slachtoffers werden doorgeleid naar de Beoordelings- en Adviescommissie (BAC) van Hulp & Recht.
- Het verdere contact met en tussen slachtoffer- en lotgenotengroepen is door de commissie Deetman geëntameerd. In 2011 ontstonden de eerste contacten tussen groepen van lotgenoten en ordes en congregaties. Er ontstonden lotgenotengroepen met name rond de broeders van Maastricht, de Salesianen, de Jezuïeten en de broeders van Liefde. In 2011 hebben vertegenwoordigers van deze instituten met enige regelmaat contact onderhouden over de vraag hoe hiermee goed om te gaan. De organisatie daarvan vond plaats door mevrouw A. Bisschops, en daarnaast ook door de heer Chatelion Counet, de secretaris van de KNR.
- Eind 2011 is in een groter verband van leden van de KNR mondeling verslag gedaan van deze beraadslagingen en vond er uitwisseling plaats over ervaringen van omgang met slachtoffers en klachtbehandeling.

Bij deze laatste bijeenkomst werd door de religieuze instituten bij wie het aantal klachten van seksueel misbruik bovengemiddeld was (door de commissie Deetman als hotspots aangeduid) de wens uitgesproken om elkaar vaker te treffen om zo van elkaar te leren en in de praktijk te brengen wat naar voren komt als een goede manier van aanpak.

- Op 15 juni 2011 werd een bijeenkomst belegd van de ordes en congregaties met de heer R. Bandell en de heer P. Kohnen, voorzitter, resp. secretaris, van de commissie Bandell verantwoordelijk voor de ombouw van het oude Hulp & Recht naar het nieuwe Beheer & Toezicht.
Onderwerpen van gesprek waren de nieuwe klachtenprocedure, de ontmoeting van de heer Bandell met KLOKK en andere slachtoffergroepen en de verwachtingen en wensen die de slachtoffers voor de nieuwe procedures hadden voorgelegd.
- Op 1 september 2011 werd een bijeenkomst belegd van de ordes en congregaties met de heer W. Wolters, de heer P. Schreurs en mevrouw Mitic, vertegenwoordigers van het Platform Hulpverlening van het Meldpunt Seksueel Misbruik i.o.
De heer Wolters beschreef de werkwijze van het Platform Hulpverlening en adviseerde de hogere oversten in het bijstaan van slachtoffers.
- Op 27 september werd een bijeenkomst belegd van de ordes en congregaties met de heer W. Stevens, voorzitter van de Klachtencommissie.
De heer Stevens beschreef de werkwijze van de Klachtencommissie, benadrukte het dejuridiserende karakter van de commissie, en lichtte de betekenis toe van de begrippen 'aannemelijkheid' en 'steunbewijs'.
- Op 7 november 2011 werd een bijeenkomst belegd van de ordes en congregaties met de heer L. Klijn, jurist en erkend mediator.
De heer Klijn informeerde over zijn praktijk als mediator en het samenwerkingsverband met mevrouw C. Goosen, en over zijn ervaring met de mediationtrajecten van de Salesianen en de broeders van Maastricht.
De oversten van de congregaties die deelgenomen hadden aan de mediationtrajecten deelden hun ervaring met de andere oversten. Voor- en nadelen van mediationtrajecten werden vergeleken met voor- en nadelen van de procedures bij de Klachtencommissie.

- Op 7 december 2011 werd een bijeenkomst belegd van de ordes en congregaties met de heer P. Kalbfleisch en de heer B. Kreemers, lid, resp. secretaris, van de commissie Deetman. Hoewel deze bijeenkomst vooral in het teken stond van informatie over het op handen zijnde rapport van de commissie Deetman (16 december 2011) werd de bijeenkomst ook benut om te overleggen over de opstelling naar de slachtoffers in de reactie op dit rapport, als ook naar de pers en de media.
- Op 25 januari 2012 werd een bijeenkomst belegd van de ordes en congregaties met de heer T. van Schaik, kerkhistoricus en publicist. De heer Van Schaik plaatste het rapport van de commissie Deetman in een bredere historische context.
- Op 21 februari 2012 werd een bijeenkomst belegd van de ordes en congregaties met de heer W. Deetman en de heer B. Kreemers, voorzitter, resp. secretaris, van de commissie Deetman. De bijeenkomst stond in het teken van een toelichting op het onderzoek. Na afloop bespraken de oversten op welke wijze zij uitvoering konden geven aan de aanbevelingen van het rapport.
- Op 11 april 2012 werd een bijeenkomst belegd voor de ordes en congregaties onderling. Deze bijeenkomst gaf vervolg aan de bespreking van 21 februari 2012; besproken werd de juiste opstelling naar B&T, de empathische houding tijdens de klachtenprocedures, de confrontatie met advocaten van slachtoffers en het optreden van juridisch adviseurs, en de aansporing - onderling - om de slachtoffers juist en rechtvaardig tegemoet te treden.
- Op 4 juni 2012 werd een bijeenkomst belegd van de ordes en congregaties met de heer G. Klabbers, de heer R. Lelkens, en de heer B. Brunet de Rochebrune, voorzitter, secretaris en lid van het Bestuur van KLOKK. Door de bestuursleden van KLOKK werden werkwijze van de slachtofferorganisatie toegelicht, de formatie van lotgenotengroepen en de begeleiding daarvan. Belangrijke punt in het gesprek tijdens KLOKK was de door hen vastgestelde onwelwillende houding van een groot deel van de oversten naar de slachtoffers en hun onwil om met lotgenotengroepen in gesprek te gaan. Van de kant van de oversten werd op dit punt verbetering beloofd - lotgenoten zouden kenbaar moeten maken ontmoetingen op prijs te stellen. Ook werd ingebracht de moeite met de openbare 'opsporing-verzocht'-berichten die KLOKK op de website plaatst met naam en toenaam van aangeklaagden.
- Op 21 juni 2012 werd een bijeenkomst belegd van de ordes en congregaties met mevrouw E.-M. van den Eerenbeemt, relatie- en familietherapeute. Mevrouw Van den Eerenbeemt bracht vanuit haar jarenlange ervaring als therapeute het onderwerp van de kwetsuur van slachtoffers in, slachtoffers die in de huiselijke situatie reeds slachtoffer waren van misbruik en geweld en die daarna in een instituut werden geplaatst of opgenomen waar zij opnieuw slachtoffer werden. Oversten wisselden op dit punt ervaringen uit en mevrouw Van den Eerenbeemt is gevraagd op een aantal plaatsen waar instituten met slachtoffers een moeizame relatie onderhielden, bemiddelend op te treden.
- Op 2 oktober 2012 is voor oversten van ordes en congregaties een bijeenkomst belegd voor informatie vanuit de Contactgroep (kamer religieuzen) en het uitwisselen van ervaringen over het omgaan met slachtoffers wier klacht ongegrond werd verklaard. Vanuit de Contactgroep is aangegeven dat ook klagers wier klacht ongegrond is verklaard, recht op hulp en ondersteuning hebben. Ongegrond is niet gelijk aan 'niets gebeurd'. Het feit dat er steunbewijs ontbreekt of dat de klacht niet aannemelijk kan worden gemaakt, betekent niet dat klagers klachten verzinnen. Oversten wisselden ervaringen uit hoe zij in ongegrond verklaard zaken met klagers omgingen. Van telefonisch contact, tot uitnodiging voor een gesprek, tot het aanbieden van vergoedingen.
- Op 30 oktober 2012 werd een bijeenkomst belegd van de ordes en congregaties met de heer R. van de Beeten, secretaris van Beheer & Toezicht, de heer T. Peek, penningmeester van Beheer & Toezicht, de heer J. Brenninkmeijer, mevrouw L. Sanders, secretaris van het Meldpunt, directeur van het Meldpunt, de heer W. Stevens, voorzitter van de

Klachtencommissie, de heer B. Holthuis, voorzitter van de Compensatiecommissie, de heer P. Schreurs, voorzitter van het Platform Hulpverlening, en de heer B. Spekman, perschef van Beheer & Toezicht.

Opzet van de bijeenkomst was het uitwisselen van informatie over de procedures, evaluatie van deze procedures, daaronder begrepen de houding van advocaten en juridisch adviseurs, de opstelling van hogere oversten en hun vertegenwoordigers tijdens het voeren van verweer. Van de zijde van de Klachtencommissie, de heer Stevens, werd benadrukt dat de procedure niet juridisch of gerechtelijk is, niet in die zin dat er 'schuld' wordt uitgesproken; 'aannemelijkheid' is een andere (niet juridische) categorie; navenant dient er dan ook geen 'verweer' te worden gevoerd; van beide kanten, ook de advocaten van slachtoffers zouden zich hiervan meer bewust mogen zijn, dient men het oordeel over de klacht vooral aan de Klachtencommissie over te laten die heel goed in staat is kaf van koren te scheiden. In het daaropvolgende gesprek tussen oversten onderling werd gesproken over de eigen (onderling soms sterk verschillende) houding en wat met het oog op een rechtvaardige oplossing voor slachtoffer én (overleden) aangeklaagde de beste vorm is voor een 'inhoudelijke reactie' op het klaagschrift en de meest juiste opstelling tijdens de zittingen van de Klachtencommissie.

Van de zijde van de oversten werd aangedrongen op een verbetering en intensivering van de mogelijkheid om klachten in der minne te schikken, c.q. het aanbieden van een mediationtraject onder auspiciën van Beheer & Toezicht.

- Op 7 januari 2013 werd een bijeenkomst belegd van de ordes en congregaties met de heer L. Klijn en mevrouw Goosen, mediators, en met de heer D. de Snoo directeur van het Nederlands Mediation Instituut.
De heer Klijn en mevrouw Goosen legden hun 'drieluik herstelbemiddeling' voor aan de oversten, ter informatie en ter aanbeveling.
In het daaropvolgende gesprek maakte de heer De Snoo kritische kanttekeningen bij de wijze waarop verzoening (het tweede luik) met arbitrage - het vaststellen van een schadebedrag - (derde luik) wordt verbonden.
Een punt van zorg zijn de rechten van de (overleden) aangeklaagden die zelf niet aan de mediation deelnemen.
- Op 23 april 2013 vond overleg plaats tussen hogere oversten onderling over het op 11 maart 2013 gepubliceerde rapport van de commissie Deetman naar 'Seksueel misbruik van en geweld tegen meisjes in de RK Kerk'.
Besproken werd hoe om te gaan met de aanbevelingen uit dit rapport.
- Op 20 augustus 2013 werd een bijeenkomst belegd van de ordes en congregaties met mevrouw K. Peijs, voorzitter van Beheer & Toezicht, de heer R. van de Beeten, secretaris van Beheer & Toezicht, de heer W. Stevens, voorzitter van de Klachtencommissie, de heer B. Holthuis, voorzitter van de Compensatiecommissie en mevrouw L. Sanders, secretaris van het Meldpunt.
Bedoeling van de bijeenkomst was opnieuw het uitwisselen van informatie en ervaringen rondom de procedures van de Klachtencommissie en de Compensatiecommissie.
- Op 8 november 2013 is een bijeenkomst belegd voor oversten van ordes en congregaties rond het thema preventiebeleid.
Een van de aanbevelingen uit het rapport van Deetman over seksueel misbruik van kinderen in de RK Kerk was om opleiding en toelating kritisch tegen het licht te houden. De KNR publiceerde in juli 2013 de Handreiking Preventie die deze dag leidraad voor de besprekingen was.
- Op 8 mei 2014 werd in de ochtend een bijeenkomst belegd van de ordes en congregaties met de heer W. Deetman en de heer B. Kreemers in het kader van de voorbereiding van de monitoring.
Met het uitzicht op 1 juli 2014 waarna het (volgens de toen bekende stand van zaken) niet meer mogelijk zal zijn om klachten in te dienen tegen overleden aangeklaagden en in verjaarde zaken, werd door de heer Deetman uitleg gegeven over de wijze waarop hij de slotmonitoring wenste in te richten.
Ook gaf de heer Deetman aan een voorstelling te hebben van de wijze waarop de zogeheten

'Slotactie' kon worden uitgevoerd inzake het tegemoetkomen van klagers wier klacht door de Klachtencommissie door het ontbreken van steunbewijs of om andere redenen ongegrond werd verklaard.

- Op 8 mei 2014 werd in de middag een bijeenkomst belegd voor de oversten van ordes en congregaties met het Bestuur KNR om het standpunt inzake de 'Slotactie' voor ongegrond verklaarde klachten te bepalen.
Er werden principebesluiten over een eventuele slotactie genomen en het Bestuur KNR kreeg een mandaat voor het ontwikkelen van verder beleid.
- Op 11 juni 2014 werd een bijeenkomst belegd van de ordes en congregaties met de heer T. Peek, penningmeester van Beheer & Toezicht, de heer J. Brenninkmeijer, directeur van het Meldpunt, de heer B. Holthuis, voorzitter van de Compensatiecommissie en de heer B. Spekman, perschef van Beheer & Toezicht.
Opnieuw vond uitwisseling van gedachten en ervaringen plaats over de procedures van de Klachtencommissie en de Compensatiecommissie. Verdere gang van zaken na 1 juli 2014 werd besproken, de aandacht voor melders van klachten na 1 juli 2014 wanneer de procedures niet meer openstaan, het hulpaanbod dat door het Platform wordt aangeboden. Tenslotte vond evaluatie plaats en werden ervaringen gedeeld over de mediationtrajecten die door Beheer & Toezicht in samenwerking met Slachtoffer in Beeld worden aangeboden.
- Op 2 december 2014 werd een bijeenkomst belegd van de ordes en congregaties met de heer G. Klabbers, voorzitter van KLOKK, en de heer C. Disch, bestuurslid.
Onderwerpen van gesprek waren de eindtermijn voor klachten in verjaarde zaken en tegen overleden aangeklaagden van 1 mei 2015, een aantal adviezen uit de 0-meting van de heer R. Westra, en de Slotactie inzake ongegrond verklaarde klachten.
- Op 10 en 13 maart 2015 werden twee bijeenkomsten georganiseerd voor oversten van ordes en congregaties met de psychologe en psychotherapeute mevrouw P. van Beek.
Tijdens deze bijeenkomsten werd teruggeblikt op vijf jaar problematiek seksueel misbruik. Besproken werden de ervaringen van oversten met de afhandeling van zaken in het meer juridische verband van de klachtenprocedures bij Beheer & Toezicht en in het meer bemiddelende verband van de mediationtrajecten. Daarbij werden twee aspecten in het bijzonder belicht. Allereerst de situatie van slachtoffers. Wat hebben de oversten of de personen die in hun plaats optraden voor de slachtoffers persoonlijk kunnen betekenen? Een tweede aspect was de impact die de problematiek op de oversten zelf heeft gehad.

BIJLAGE - Meldingen en klachten 2010-2015

Bisdommen: meldingen en klachten

De bisdommen hebben in de periode 2010-2015 (peildatum 9 juni 2015) te maken gehad met 794 meldingen en 485 klachten (waarvan 337 klachten die zijn afgerond tot een advies, waaronder 2 schikkingen, en 146 klachten die nog in behandeling zijn bij de Klachtencommissie).

(Peildatum Beheer en Toezicht 9 juni 2015)

Bisdom	Aantal Meldingen	Aantal Klachten
Aartsbisdom Utrecht	174	109
Bisdom Breda	39	26
Bisdom Groningen-Leeuwarden	15	9
Bisdom Haarlem-Amsterdam	139	78
Bisdom Roermond	148	95
Bisdom Rotterdam	100	59
Bisdom 's Hertogenbosch	179	109
Eindtotaal	794	485

Bisdommen: compensaties

Er werden 169 compensaties uitgekeerd met een gemiddelde van € 30.587 (in totaal € 5.169.245).

(Peildatum Beheer en Toezicht 9 juni 2015)

categorie	aantal compensaties	gemiddeld bedrag	totaalbedrag
0	1	n.v.t.	n.v.t.
1	9	€ 1.917	€ 17.250
2	23	€ 7.163	€ 164.750
3	53	€ 16.934	€ 897.000
4	12	€ 21.429	€ 257.150
5	71	€ 53.987	€ 3.833.095
totaal	169	€ 30.587	€ 5.169.245

Religieuzen: meldingen en klachten

De ordes en congregaties hebben in de periode 2010-2015 (peildatum Beheer & Toezicht 9 juni 2015) te maken gehad met 2626 meldingen en 1527 klachten (waarvan 851 klachten zijn afgerond tot een advies, daarnaast 10 schikkingen, en 666 klachten die nog in behandeling zijn bij de Klachtencommissie).

Er zijn bij 95 religieuze instituten 1 of meer meldingen en klachten binnengekomen. Hieronder een overzicht van de veertien instituten waarbij meer dan 50 meldingen zijn binnengekomen.

(Peildatum Beheer en Toezicht 9 juni 2015)

Congregatie	Aantal Meldingen	Aantal Klachten
Brs. van Amsterdam (c.s.d.)	78	47
Brs. van de Christelijke Scholen (f.s.c.)	79	50
Brs. van OLV van Lourdes (Dongen)	91	68
Brs. van Huijbergen (c.f.h.)	73	35
Brs. van Liefde (f.c.)	130	69
Brs. van Maastricht (f.i.c.)	209	118
Brs. van Saint Louis Oudenbosch (c.s.a.)	85	53
Franciscanen (o.f.m.)	105	47
Fraters van Tilburg (c.m.m)	242	144
Fraters van Utrecht	107	71
Jezuïeten (s.j)	67	37
Ordensgemeinschaft der Armen-Brüder des Hl. Franziskus (Bleijerheide)	96	66
Priesters van het H. Hart van Jezus (s.c.j.)	129	92
Salesianen van Don Bosco (s.d.b.)	139	58

Religieuzen: compensaties

(peildatum Beheer en Toezicht 9 juni 2015)

categorie	aantal compensaties	gemiddeld bedrag	totaalbedrag
1	7	€1.714	€12.000
2	63	€7.399	€458.750
3	141	€15.815	€2.229.850
4	47	€22.454	€1.055.350
5	188	€54.724	€9.576.644
totaal	446	€29.881	€13.327.149

NIEUW BOUWWERK AANPAK EN PREVENTIE SEKSUEEL MISBRUIK EN GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

Seksueel misbruik van minderjarigen 'Essential norms'. Normen van wezenlijk belang voor het diocesaan beleid in het omgaan met klachten van seksueel misbruik van minderjarigen door priesters en diakens. Richtlijnen voor de diocesane bisschoppen. Deze bepalen onder meer dat bij seksueel misbruik van minderjarigen altijd aangifte wordt gedaan bij het OM, zoals ook nu reeds het geval is. Ter goedkeuring gezonden aan de Congregatie voor de Bisschoppen (mei 2015).	Grensoverschrijdend gedrag Nieuwe klachtenprocedure: 'Reglement R.K. Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag' in werkingtreding per 1 mei 2015. Bisschoppenconferentie en KNR (Meldpuntfunctionaris bereikbaar via http://www.meldpuntgrensoverschrijden.dgedragrkk.nl/)	'Gedragscode Pastoraat' Uniforme tekst voor de Nederlandse bisdommen en het militair ordinariaat. Hiervoor wordt aangesloten bij gedragscodes die in andere sectoren van de samenleving gangbaar zijn. De 'Gedragscode' is ook aangeboden aan de KNR. Per 1 juli 2014.
	Afbouw Klachtenprocedure Afbouw 'Klachtenprocedure 2011' en 'Compensatieregeling R.-K. Kerk minderjarigen 2012' en 'Compensatieregeling R.-K. Kerk meerderjarigen 2012' Per 1 mei 2015. Afronding van de voor 1 mei 2015 ingediende klachten. Het platform Hulpverlening wordt gecontinueerd.	VOG Sinds 1 januari 2014 vereist de RK Kerk in Nederland een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) bij de benoeming van priesters, diakens, pastoraal werk(st)ers en religieuzen, de aanname van kandidaten hiervoor en de aanstelling van bepaalde categorieën vrijwilligers en functionarissen.
Hulpverlening Voortzetting van het platform Hulpverlening. Per 1 mei 2015.	Geweld De regeling 'Hulp, Erkenning, Genoegdoening' (HEG) werd getroffen voor personen die excessief geweld melden. Een onafhankelijke commissie stelt de authenticiteit van het ondervonden leed vast en kent een genoegdoening toe. De RK Kerk biedt slachtoffers een spijtbetuiging aan. Het betreft ongeveer 350 personen. Per 26 juni 2014.	Antecedentenonderzoek Verplicht antecedentenonderzoek in de Nederlandse kerkprovincie sinds 2005 voor priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers wanneer deze in een ander bisdom of religieus instituut gaan werken (vernieuwd protocol per 1 november 2012).
Flankerend: 'Slotactie' Authentieke klachten aangaande ondervonden leed door seksueel misbruik, waarvan de Klachtencommissie van de Stichting Beheer en Toezicht niet kon adviseren deze gegrond te verklaren, vallen onder de 'Slotactie' van de Bisschoppenconferentie en de KNR en kunnen zo alsnog een afronding krijgen.	Flankerend: Geweld De regeling 'Hulp, Erkenning, Genoegdoening' (HEG) werd getroffen voor personen die excessief geweld melden. Een onafhankelijke commissie stelt de authenticiteit van het ondervonden leed vast en kent een genoegdoening toe. De RK Kerk biedt slachtoffers een spijtbetuiging aan. Het betreft ongeveer 350 personen. Per 26 juni 2014.	

BIJLAGE - Aanbevelingen uit het Eindrapport van de Commissie Deetman (2011)

Het eindrapport van de Onderzoekscommissie (2011) doet in 'Hoofdstuk 8 Bevindingen en aanbevelingen' de aanbevelingen A t/m I. Daarnaast worden nog op andere plaatsen aanbevelingen gedaan. Al deze aanbevelingen worden hieronder genoemd.

(1) Aanbevelingen uit 'Hoofdstuk 8 Bevindingen en aanbevelingen'

(1.A) Aanbeveling A. Verantwoording in het openbaar (p. 507)

"De Onderzoekscommissie wijst op het belang van eendrachtig handelen binnen de Rooms-Katholieke Kerk om nu en in de toekomst samen met de slachtoffers door erkenning, hulp, genoegdoening, nazorg bij te dragen aan herstel van het aangedane leed. Deze eendrachtige aanpak vraagt om een open communicatie tussen bisschoppen onderling, maar ook tussen hen en hogere oversten. Over de inspanningen om met slachtoffers en anderen laagdrempelig bij te dragen aan erkenning, hulp, genoegdoening en nazorg leggen bisschoppen en hogere oversten gezamenlijk in een jaarlijks verslag in het openbaar verantwoording af."

(1.B) Aanbeveling B. Toelating, opleiding, begeleiding en personeelsbeleid (p. 510)

"De bisschoppen en hogere oversten worden opgeroepen de toelating, de opleiding en de begeleiding van hun priesters en geestelijken kritisch tegen het licht te houden, zoveel mogelijk te harmoniseren en het personeelsbeleid te verbeteren door professionalisering, meer onderlinge samenwerking of zelfs centralisatie."

(1.C) Aanbeveling C. Nader onderzoek naar rol van psychiatrie (p. 511)

"Nader onderzoek is nodig om te verhelderen wat de criteria waren die aan deze meestal vrijgevestigde behandelaars werden gesteld. De Onderzoekscommissie stelt echter ook vast dat kerkelijke en religieuze bestuurders in deze situatie gedurende de jaren zeventig en tachtig ook een beroep deden op nieuwe, vaak door priesterordes en priestercongregaties gestichte centra voor bezinning en hulpverlening, zowel in als buiten Nederland. Of deze werkelijk toegerust waren voor de behandeling van plegers van seksueel misbruik met minderjarigen, mag worden betwijfeld."

(1.D) Aanbeveling D. Gesprek tussen de Rooms-Katholieke Kerk en de slachtoffers, hulp en begeleiding (p. 522)

"De uitkomsten van het onderzoek naar psychische klachten zegt iets over hoe de Rooms-Katholieke Kerk in gesprek zou moeten gaan met slachtoffers van misbruik: het gaat om een groep die serieuze aandacht verdient en wier problemen niet makkelijk zijn weg te wuiven. De tweede aanbeveling is dat de Rooms-Katholieke Kerk er verstandig aan zou doen voorzieningen in te richten en aan te houden voor de begeleiding van en de hulp aan deze groep.

Deze voorzieningen betreffen in de eerste plaats een meldpunt, dat op een deskundige manier doorverwijzing naar de professionele hulpinstanties voor zijn rekening kan nemen. Dit meldpunt moet deel uitmaken van een keten van instanties waar slachtoffers van seksueel misbruik zich kunnen melden. Slachtofferhulp Nederland en de koepelorganisatie van lotgenotengroepen nemen een voorname plaats in die keten in."

(1.E) Aanbeveling E. (Steun)bewijs (p. 522-523)

"Waar nodig wil de Onderzoekscommissie de klachtencommissie wijzen op tot voor kort onbekende informatie die van belang kan zijn voor klagers in reeds afgedane zaken. Tegelijkertijd wil de Onderzoekscommissie het de klachtencommissie mogelijk maken om in de toekomst op verzoek uitsluitel te geven over (steun)bewijs dat zich kan bevinden in de door de Onderzoekscommissie verzamelde onderzoeksgegevens. Dat zal niet door de Onderzoekscommissie gebeuren, omdat zij met het uitbrengen van deze eindrapportage ophoudt te bestaan en haar eigen archief wordt ondergebracht in het Nationaal Archief. Daarom zal in nauw overleg met het Nationaal Archief een voorziening worden getroffen die deze informatievoorziening mogelijk maakt en tegelijkertijd de privacy van de melders en de vertrouwelijkheid van informatie waarborgt."

(1.F) Aanbeveling F. Andere vormen van klachtenafhandeling (p. 523)

“Naast een goed functionerende klachtenprocedure is de mogelijkheid van afdoening van klachten buiten de formele klachtenprocedure van belang. Formeel gesproken voorziet de huidige klachtenprocedure reeds in de mogelijkheid van bijvoorbeeld mediation. In de praktijk wordt hier in beperkte mate ook gebruik van gemaakt.”

(1.G) Aanbeveling G. Financiële genoegdoening (p. 523)

“Hulpverlening alleen is niet voldoende om slachtoffers genoegdoening te bieden. Financiële compensatie is onlosmakelijk verbonden met het herstel dat de slachtoffers moet worden geboden. De Onderzoekscommissie heeft vorig jaar een generieke regeling voorgesteld die met het overnemen van de voorstellen van de commissie-Lindenbergh nu kan worden toegepast.”

(1.H) Aanbeveling H. Aanspreekpunt binnen de Rooms-Katholieke Kerk (p. 523)

“Het contact met slachtoffers zal een langdurig proces zijn in een tijd waarin veel ordes en congregaties hun leden zien verouderen en hun aantal verminderen. Over enkele jaren zullen sommige religieuze instituten zo’n beperkte omvang hebben dat ze niet meer als aanspreekpunt kunnen fungeren. Het is daarom belangrijk dat de Rooms-Katholieke Kerk het gesprek aangaat met lotgenotengroepen en individuen. Dit vraagt om een duidelijk aanspreekpunt. Het ligt voor de hand om voor dit aanspreekpunt in goed overleg met de Konferentie Nederlandse Religieuzen te kiezen uit een van de huidige bisschoppen.”

(1.I) Aanbeveling I. De aanpak van een algemeen en serieus te nemen probleem: seksueel misbruik van minderjarigen in Nederland (p. 523-525)

De Onderzoekscommissie sluit af met een aanbeveling die ze via de Bisschoppenconferentie en de Konferentie Nederlandse religieuzen richt aan de overheid.

“‘Kindermishandeling is een verschijnsel van alle tijden dat zich voordoet in vele vormen,’ aldus het dit jaar verschenen advies van de Gezondheidsraad. Alleen al in Nederland worden jaarlijks ruim 100.000 kinderen mishandeld. Geestelijk, fysiek, maar ook – zo blijkt uit onderzoeksgegevens in dat advies – seksueel. Het gaat hier in zijn totaliteit om een groot maatschappelijk probleem, aldus de Gezondheidsraad. Deze uitspraken van de Gezondheidsraad onderstrepen het belang van de eindrapportage van de Onderzoekscommissie en enkele andere, recent afgeronde of nog lopende onderzoeken. Dit eindrapport bevestigt de hoofdconclusies van het rapport van de Gezondheidsraad. [...] De Onderzoekscommissie roept de Bisschoppenconferentie en de Konferentie Nederlandse Religieuzen op om bij de overheid aan te dringen op een geïntegreerde en effectieve aanpak van seksueel misbruik van en geweld jegens minderjarigen.”

(2) Aanbevelingen (p. 487-488)

(2.1) 1 Onafhankelijkheid en zelfstandigheid

De Onderzoekscommissie zal in haar reacties op de voortgangsberichten medio 2012 en begin 2017 de mate van onafhankelijk en zelfstandig functioneren van de nieuwe organisatie beoordelen.

(2.2) 2 Proces van erkennen, verwerken en afdoen

De Onderzoekscommissie hecht grote betekenis aan het functioneren van de nieuwe organisatie bij het erkennen, het verwerken en het hopelijk goed afsluiten van wat voor zo velen een ingrijpende ervaring was die vaak zo lang belastend is geweest. In deze zin stelt de Onderzoekscommissie voor om in de naam van de nieuwe Stichting het woord ‘afdoening’ op te nemen: Stichting Beheer, Toezicht en Afdoening inzake Seksueel Misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland. Deze toevoeging betekent niet dat bijvoorbeeld van doorverwijzing naar het Openbaar Ministerie (of de politie) wordt afgezien. Integendeel, maar het Meldpunt moet de ambitie hebben dat melders en klagers op een zodanige wijze worden geholpen en begeleid dat hun ervaringen met misbruik worden erkend en hun genoegdoening wordt gegeven.

(2.3) 3 Evaluatie en toezicht

De Onderzoekscommissie herhaalt haar eerdere aanbeveling om het functioneren van de nieuwe organisatie jaarlijks te evalueren. Zij vult deze aanbeveling aan met het voorstel om een raad van toezicht hiermee te belasten, bij voorkeur met externe ondersteuning. Voor deze raad wordt ook een vertegenwoordiger van de koepel van lotgenotengroepen uitgenodigd.

(2.4) 4 Bewegwijzering

De Onderzoekscommissie constateert dat de vele aandacht voor het probleem van seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk zich ook heeft vertaald in een groot aantal instanties en commissies. Hierdoor is het zicht van de melder waar zijn melding het best kan terechtgekomen enigszins vertroebeld. De Onderzoekscommissie beveelt aan op de websites van de Bisschoppenconferentie, van de KNR, van de bisdommen en van de ordes en congregaties die in dit opzicht zijn aangesproken duidelijke verwijzingen op te nemen.

(2.5) 5 Meldingen en klachten

Voor melders is het onderscheid tussen 'meldingen' en 'klachten' niet altijd zo duidelijk en vanzelfsprekend. Bij de verwerking van meldingen raadt de Onderzoekscommissie aan om in beginsel geen onderscheid te maken en elke melding te beschouwen als een klacht. De route naar de indiening van een klaagschrift is lang en is gefaseerd. Na elke fase kan met de melder worden overlegd of en zo ja wanneer de melder met een juridisch adviseur aan de opstelling van een klaagschrift wil beginnen. Om de inzet van juridisch adviseurs doelmatiger te laten verlopen is het raadzaam klachten over dezelfde pleger en klachten over dezelfde instelling in handen te stellen van een en dezelfde juridisch adviseur.

(2.6) 6 Organisatorische verbeteringen

De Onderzoekscommissie stelt voor om het Platform te voorzien van een heldere taak- en rolomschrijving. Hiernaast vraagt de Onderzoekscommissie taak en plaats van de vertrouwenspersonen in de nieuwe organisatie helder te omschrijven. Ten slotte beveelt de Onderzoekscommissie aan dat de Stichting zich niet alleen in financiële documenten (jaarrekening en begroting) verantwoordt, maar ook een openbaar jaarverslag publiceert.

(3) Aanbevelingen (p. 494-495)

(3.1) 1 De Onderzoekscommissie deelt de aanpak van de voorzitter van de Klachtencommissie om het nogal zwaar-juridisch karakter van de klachtenprocedure te ontdoen van jargon dat eerder in de rechtszaal dan in de nieuwe behuizing van de Klachtencommissie thuishoort. De Onderzoekscommissie wijst erop dat zo'n aanpassing van de terminologie uiteraard niet betekent dat klachten voortaan per definitie 'gegrond' zijn. De klacht moet aannemelijk zijn. De Onderzoekscommissie wil in dit opzicht geen onterechte verwachtingen wekken. Het onderscheid tussen 'gegrond' en 'ongegrond' zou kunnen worden vervangen door het onderscheid 'klacht krijgt vervolg, namelijk advies' en 'klacht krijgt geen vervolg'.

(3.2) 2 Nu de mogelijkheid van bezwaar en in feite van beroep in de nieuwe procedure is opgenomen, stelt de Onderzoekscommissie voor om voor bepaalde uitspraken de mogelijkheid van een nieuwe procedure bij de commissie van bezwaar te bieden, ook al zijn de bezwaartermijnen verstreken. Het gaat hier om uitspraken die indertijd niet zijn opgevolgd door de desbetreffende bisschop of hogere overste en/of waarvan is gebleken dat niet alle nu beschikbare informatie bij de vaststelling van de uitspraak is betrokken.

(3.3) 3 De Onderzoekscommissie stelt voor dat de in haar eigen archief voorhanden zijnde informatie als (steun)bewijs kan worden gebruikt met strikte inachtneming van de waarborging van vertrouwelijk aan de Onderzoekscommissie toevertrouwde informatie.

(3.4) 4 De Onderzoekscommissie stelt voor dat bisschoppen en hogere oversten mediation als een van de mogelijkheden gebruiken om de klachten over seksueel misbruik van minderjarigen op een voor alle betrokkenen bevredigende wijze te behandelen. De Onderzoekscommissie stelt voor dat de voorzitter van de Klachtencommissie de klachtenprocedure onderbreekt om partijen de gelegenheid te geven via mediation tot een oplossing te komen. Mocht deze poging tot mediation niet slagen, dan kan de klachtenprocedure worden voortgezet.

(3.5) 5 De Onderzoekscommissie stelt voor de klachtenprocedure stil te leggen wanneer onderbreking naar het oordeel van de voorzitter van de Klachtencommissie essentieel is, bijvoorbeeld in het kader van hulpverlening.

(3.6) 6 De Onderzoekscommissie stelt voor een meldingsplicht in te voeren en voor bestuurlijk verantwoordelijken een aangifteplicht.

(4) Aanbevelingen (p. 501-502)

(4.1) 1 De Onderzoekscommissie adviseert de inrichting van een herkenbaar, zichtbaar en toegankelijk meldpunt dat fungeert als loket (nuldelijszorg) voor slachtoffers van seksueel misbruik en waar doorverwijzing plaatsvindt naar passende hulpverlening of naar contact met lotgenoten. Het meldpunt dient aan te sluiten bij de bestaande landelijke infrastructuur van de geestelijke gezondheidszorg in Nederland.

(4.2) 2 Vanaf 1 januari 2012 geldt voor behandelingen in de eerstelijns- en tweedelijnszorg een eigen bijdrage die kan oplopen tot 425 euro. De Onderzoekscommissie beveelt aan om deze eigen bijdrage te laten vergoeden door de Rooms-Katholieke Kerk.

(4.3) 3 De Onderzoekscommissie beveelt aan de door de commissie-Lindenbergh voorgestelde regeling onverkort en onverwijld uit te voeren.

(4.4) 4 Ook stelt de Onderzoekscommissie voor om als voor mediation wordt gekozen de kosten van deze procedure voor rekening te laten komen van de desbetreffende orde, congregatie of bisdom.

(4.5) 5 In het voorstel van de commissie-Lindenbergh is sprake van betaling door de Rooms-Katholieke Kerk zonder dat daarbij finale kwijting door slachtoffers gegeven wordt. De door de commissie-Lindenbergh voorgestelde procedure is met het oog op een snelle afdoening van de problematiek eenvoudig en zeer overzichtelijk. Bovendien is sprake van een lage bewijslast zowel ten aanzien van het feitelijk gebeurde als ten aanzien van de schade(vergoeding), maar een beroepsmogelijkheid ontbreekt. Het is om die reden dat de Onderzoekscommissie betaling zonder finale kwijting ondersteunt.

(4.6) 6 De Onderzoekscommissie wijst op het belang van een passende reactie op haar eindrapportage en deze reactie te gebruiken om erkenning van en inleving met de slachtoffers en hun naasten tot uitdrukking te brengen op een wijze die voldoening geeft aan iedereen die door het misbruik van minderjarigen geraakt is.

(4.7) 7 De Onderzoekscommissie beveelt aan om een portefeuillehouder aan te wijzen die als [aan]spreekpunt kan dienen voor lotgenotengroepen en individuen. Over enige tijd zullen verschillende religieuze instituten niet meer in staat zijn in dit opzicht de rol te vervullen die van hen wordt verwacht. De Onderzoekscommissie beveelt aan om in nauw overleg met de KNR een van de bisschoppen hiermee te belasten.